REPUBLIKA SLOVENIJA

AGENCIJA ZA ZAVAROVALNI NADZOR

AZN

LETNO POROČILO

UVODNA BESEDA IN POVZETEK

I. POROČILO O STANJU NA PODROČJU ZAVAROVALNIŠTVA ZA LETO 2004

II. POROČILO O DELU AGENCIJE ZA ZAVAROVALNI NADZOR ZA LETO 2004

KAZALO

Uvodna beseda in povzetek
Uvod *iii*
Razvoj zavarovalnega trga in obvladovanje tveganj *iii*
Delo Agencije za zavarovalni nadzor *v*

I. Poročilo o stanju na področju zavarovalništva za leto 2004

1. Uvod 1

2. Zakonodajni okvir 1
2.1. Zakon o zavarovalništvu (ZZavar) 1
2.2. Podzakonski predpisi, ki izhajajo iz Zakona o zavarovalništvu 2
2.3. Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu (ZOZP) 2
2.4. Zakon o zdravstvenem zavarovanju in zdravstvenem varstvu (ZZVZZ-UPB1) 3
2.5. Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-1-UPB2) 3

3. Zavarovalnice 3
3.1. Struktura zavarovalnega trga glede na vrste in osnovne oblike zavarovanj 3
3.2. Struktura zavarovalnega trga glede na deleže zavarovalnic 6
3.3. Izidi poslovanja 7
3.4. Bilance stanja 11
3.5. Kazalci poslovanja 15
3.6. Zavarovalno-tehnične rezervacije 16
3.7. Naložbe kritnega premoženja in kritnih skladov 18
3.8. Kapitalska ustreznost 22

4. Pokojninske družbe 23
4.1. Struktura zavarovalnega trga glede na deleže pokojninskih družb 23
4.2. Izidi poslovanja 24
4.3. Bilance stanja 25
4.4. Kazalci poslovanja 26
4.5. Matematične rezervacije 27
4.6. Naložbe 27
4.7. Kapitalska ustreznost 28

5. Druge družbe, ki se ukvarjajo z zavarovalnimi posli 28

6. Sklep 29

II. Poročilo o delu Agencije za zavarovalni nadzor za leto 2004

1. Uvod 31

2.Notranja organizacija in financiranje Agencije za zavarovalni nadzor v letu 2004 31
2.1. Notranja organizacija in podatki o zaposlenih 31
2.2. Financiranje 33

3. Delo Agencije za zavarovalni nadzor v letu 2004 34
3.1. Delo na zakonodajnem področju 34
3.2. Izdaja dovoljenj in soglasij 36
3.3. Izvajanje nadzora nad poslovanjem zavarovalnic 37
3.4. Sodelovanje z domačimi in tujimi nadzornimi organi in institucijami 38
3.5. Ostalo delo Agencije za zavarovalni nadzor 40

Uvodna beseda in povzetek

Uvod

Dve tretjini finančnega napajanja kapitalskih trgov v razvitem svetu izvira iz zavarovalniških in pokojninskih sredstev oziroma skladov. To so hkrati najdolgoročnejša sredstva v narodnem gospodarstvu, z običajno ročnostjo nad 10 let.

Tudi v Sloveniji hitro raste pomen teh sredstev, čeprav je še daleč čas, ko bomo dosegli njihovo evropsko udeležbo v BDP (nad 50%), saj je v EU samo sredstev pokojninskih skladov za okrog 30% BDP. V Sloveniji so v letu 2004 ta sredstva dosegla cca 725 mrd SIT, to je skoraj 12% slovenskega BDP, letno pa naraščajo s približno 20% stopnjo rasti, oziroma približno 100 mrd SIT.

Na žalost se bodo ti letni prirasti dragocenih dolgoročnih sredstev morali zaradi nerazvitosti slovenskega trga dolgoročnih investicijsko-kreditnih instrumentov (različne vrste obveznic, tudi hipotekarnih in drugih jamstvenih instrumentov) v čedalje večjem obsegu nalagati v evropske vrednostne papirje. Tako bo domače, slovensko varčevanje v večji meri pospeševalo investicije in zaposlovanje izven Slovenije.

Članstvo v Evropski uniji prinaša Sloveniji poleg pravic tudi precejšnje obveznosti na vseh finančnih področjih, tako tudi v zavarovalništvu. Prav za področje zavarovalništva (vključujoč prostovoljna dodatna pokojninska zavarovanja) je Evropska komisija s svojimi specializiranimi odbori in pododbori pripravila in sprejela že približno 45 direktiv. V zadnjih letih zakonodajni okvir EU hitro sledi čedalje bolj kompleksnim povezavam na evropskih finančnih trgih s sprejemanjem direktiv, katerih področje urejanja prehaja od t.i. solonadzora prek nadzora enosektorskih skupin na medsektorski nadzor finančnih konglomeratov. Kot edini nacionalni zavarovalni nadzorni organ je tudi Agencija za zavarovalni nadzor obvezana upoštevati vse te direktive v praksi in nadalje sodelovati pri njihovem dopolnjevanju in sprejemanju. S svojimi predstavniki se zato udeležuje srečanj delovnih teles Evropske komisije in na ta način sooblikuje nadaljnji EU zavarovalni zakonodajni okvir.

Zavarovalništvo Slovenije se od tovrstnih finančnih sektorjev ostalih držav pristopnic loči predvsem po dveh značilnostih in sicer; osem od trinajstih zavarovalnic je kompozitnih, to pomeni, da imajo dovoljenje za opravljanje poslov premoženjskih kot tudi življenjskih zavarovanj in kar 9 jih je še v večinski domači lasti (cca 90% trga). Prav ti dve značilnosti narekujeta Agenciji za zavarovalni nadzor ustrezno strokovno usposobljenost pri izvajanju nadzora, ki je potrebna tako za nadzor nad poslovanjem zavarovalnic kot posamičnih pravnih oseb kot tudi upoštevajoč njihove udeležbe v zavarovalnicah držav članic EU in tujih držav. Poleg tega je Agencija po EU zakonodajnem načelu »home country control« odgovorna tudi za nadzor nad podružnicami slovenskih zavarovalnic in njihovim neposrednim opravljanjem zavarovalnih poslov v državah članicah EU in v tujih državah.

Razvoj zavarovalnega trga in obvladovanje tveganj

Zavarovalnice so se, po uvedbi tržnega sistema v začetku devetdesetih let, v nasprotju z bančnim sektorjem sanirale same, kar je ohranilo visoko koncentracijo na zavarovalniškem trgu. Tako je bil tržni delež največje zavarovalnice (glede na obračunano bruto zavarovalno premijo) ob koncu leta 2004 še vedno nad 43 % (brez upoštevanja zdravstvenih zavarovanj pa nad 55%), največjih treh pa okoli 74 %. V letu 2004 je zaznati porast tržnega deleža pri sedmih zavarovalnicah predvsem na račun zmanjšanje le-tega pri drugi največji zavarovalnici.

V Sloveniji se je delež zbrane zavarovalne premije v BDP od leta 1992 do konca leta 2004 povečal za polovico in v letu 2004 dosegel 5,1% BDP. Tovrstni delež znaša v državah Evropske unije cca 9,5 %. Odstotek zbrane zavarovalne premije v Sloveniji zaostaja za primerljivimi odstotki držav članic EU predvsem na račun zbrane premije življenjskih zavarovanj. Ta je v Sloveniji leta 2004 znašala 1,2 % BDP, medtem ko je delež življenjskih zavarovanj v BDP v Evropskih državah (EU-25) v letu 2003 znašal 4,9 %. Zbrana premija življenjskih zavarovanj se je v Sloveniji v zadnjem letu realno povečala za 20 % in presegla 23 % celotne zbrane premije (v Evropski uniji okoli 60% celotne premije).

Poleg »potenciala« zavarovalniškega sektorja pri življenjskih zavarovanjih, se je s pokojninsko reformo iz leta 2000 začelo tudi prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje; ob koncu leta 2004 so ga izvajale 4 pokojninske družbe s skupno zbrano premijo 17,2 mrd SIT letno, 6 vzajemnih pokojninskih skladov s 22,5 mrd SIT zbrane premije ter Sklad dodatnega pokojninskega zavarovanja (Prvi pokojninski sklad), ki ga upravlja Kapitalska družba.

Stabilnost zavarovalniškega sektorja kot tudi posamezne zavarovalnice je pogojena z obvladovanjem tveganj, t.j. z upravljanjem dveh portfeljev in njunih usklajevanj. Tveganja pasive so povezana z določanjem premijskih stopenj, ocenjevanjem bodočih obveznosti (t.i. »underwriting risks«) in izravnavanjem teh rizikov s sozavarovanjem in pozavarovanjem. Delež čiste zadržane premije v celotni premiji je v letu 2003 ostal skoraj enak tako za zavarovalnice (t.j. 90%), kot tudi za pozavarovalnice (t.j. 65%). Upravljanje aktive, t.j. nalaganje sredstev iz sklenjenih zavarovalnih polic, je podvrženo tveganjem, ki so predvsem posledica nevarnosti razvrednotenja naložb zaradi sprememb na kapitalskih trgih, nižanja obrestnih mer, tečajnih sprememb in plačilne nesposobnosti pogodbenih partnerjev.

Slovenske zavarovalnice in pokojninske družbe (brez pozavarovalnic) so imele konec leta 2004 za skoraj 600 mrd SIT naložb celotnega premoženja. Delež naložb zavarovalnic (brez naložb pozavarovalnic) v BDP se je od leta 2001 do leta 2004 povečal s 5,6 % na 8,9 % BDP, kar dodatno k že povedanemu nakazuje na bodočo rast slovenskega zavarovalnega sektorja in s tem na njegovo vlogo pri delovanju kapitalskih trgov.

Zavarovalnice so do leta 2001 izkazovale primanjkljaj naložb kritnega premoženja kot celote in v letu 2001 prvič dosegle zadovoljivo pokritost matematičnih rezervacij z naložbami kritnega sklada (naložbe življenjskih zavarovanj), v letu 2002 pa so tudi naložbe kritnega premoženja (brez kritnih skladov) prvič dosegle pokritost drugih zavarovalno tehničnih rezervacij. Navedena pokritost se je v letu 2004 še izboljšala.

Struktura naložb kritnih premoženj in kritnih skladov zavarovalnic na dan 31.12.2004

	Naložbe kritnih premoženj	**Naložbe kritnih skladov**
Državni papirji	30,6%	50,0%
Bančni depoziti	15,2%	9,7%
Dolžniški in lastniški vrednostni papirji	37,0%	38,9%
Ostalo (posojila, nepremičnine…)	17,2%	1,4%
Skupaj	**100,0%**	**100,0%**

Ker domači kapitalski trg ni v stanju absorbirati celotnega obsega naložb zavarovalnic je nujna usmeritev njihovih naložb na tuje kapitalske trge. Konec leta 2004 so znašale naložbe v tuje delnice in obveznice že dobrih 64 mrd SIT, kar je za 142 % več kot leto poprej. V evroobveznicah RS so imele zavarovalnice naloženih 15 mrd SIT.

Poleg navedenih načinov obvladovanja tveganj morajo zavarovalnice obvladovati tveganja tudi z zadostno višino kapitala oz. minimalno predpisano kapitalsko ustreznostjo. Konec leta 2004 so zavarovalnice, pozavarovalnice in pokojninske družbe skupaj izkazale za 34 mrd SIT presežka razpoložljivega kapitala. Po stanju na dan 31.12.2003 je primanjkljaj razpoložljivega kapitala izkazovala ena zavarovalnica, leto kasneje, to je na dan 31.12.2004 pa sta primanjkljaj izkazovali dve zavarovalnici.

Delo Agencije za zavarovalni nadzor

Agencija za zavarovalni nadzor je pristojna za pripravo in sprejem podzakonskih predpisov s področja zavarovalništva ter za dopolnjevanje in spreminjanje le-teh. Tudi v letu 2004 je zaradi potrebe po dopolnitvah ter zaradi novih določb ZZavar pripravila in sprejela pet sprememb k nekaterim podzakonskim predpisom, zaradi boljše preglednosti oblikovala tri nove podzakonske predpise, ki so nadomestili obstoječe ter na novo oblikovala tri podzakonske predpise ter eno navodilo. Agencija je sodelovala z Ministrstvom za finance tudi pri pripravi Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o zavarovalništvu (ZZavar-B), ki je začel veljati v začetku maja 2004, v drugi polovici leta 2004 ter v letu 2005 pa Agencija sodeluje pri pripravi novih sprememb ZZavar (ZZavar-C). Prav tako je Ministrstvo za zdravje v letu 2004 začelo in v letu 2005 nadaljuje s pripravo sprememb Zakona o zdravstvenem zavarovanju in zdravstvenem varstvu (ZZVZZ-UPB1) v delu dopolnilnih zdravstvenih zavarovanj, ki naj bi obsegal tudi uvedbo izravnalnih shem, pri čemer sodeluje tudi Agencija.

Področje dela oziroma pristojnosti Agencije je tudi izdaja dovoljenj in soglasij ter odredb o odpravi kršitev predpisov, ki urejajo poslovanje zavarovalnic.

Pregled pomembnejših izdanih, zavrnjenih/zavrženih dovoljenj, soglasij in odredb o odpravi kršitev v letu 2004

Vrsta dovoljenja	**Število izdanih dovoljenj**	**zavrnjenih /zavrženih**
Dovoljenje za prenos zavarovalnih pogodb	2	
Dovoljenje za opravljanje zavarovalnih/pozavarovalnih poslov	4	3
Dovoljenje na podlagi uskladitve zavarovalnic z določbami ZZavar	7	
Dovoljenje za prenos izločenih poslov	4	
Dovoljenje za pridobitev kvalificiranega deleža v zavarovalnici	5	
Dovoljenje v zvezi z naložbami kritnih skladov in kritnih premoženj	7	1
Dovoljenje za spremembo zavarovalnih vrst	1	1
Predhodno mnenje banki za opravljanje storitev zavarovalnega posredovanja	4	
Dovoljenje za opravljanje funkcije člana uprave v zavarovalnici	13	1
Dovoljenja za opravljanje nalog pooblaščenega aktuarja	6	
Dovoljenje za delitev	1	
Dovoljenje za opravljanje poslov in dejavnosti zav. zastopanja/posredovanja	932	27
Odredba o odpravi kršitev	13	
Skupaj	**999**	**33**

Na Agenciji poteka tudi projekt razvoja informacijskega sistema (»Slovene Insurance Supervisory Agency – Systems Development«), ki ga pretežno financira Evropska banka za obnovo in razvoj (EBRD) in katerega namen je vzpostavitev ustrezne baze podatkov, postopkov obdelave podatkov ter elektronskega poročanja nadzorovanih subjektov Agenciji. Projekt je v zaključni fazi.

Z dnem polnopravnega članstva Slovenije v Evropski uniji je tudi na področju zavarovalništva stopilo v veljavo EU zakonodajno načelo enotnega dovoljena t.i. »enotnega potnega lista«. Agencija za zavarovalni nadzor je tako v enem letu po vstopu v EU prejela nekaj več kot 160 obvestil nadzornih organov držav članic o zavarovalnicah, ki imajo v Sloveniji namen opravljati zavarovalne posle neposredno oziroma preko podružnice. Največ tovrstnih obvestil, od katerih se skoraj vsa nanašajo na neposredno opravljanje zavarovalnih poslov v zavarovalnih vrstah skupine premoženjskih zavarovanj je Agencija prejela od nadzornih organov Velike Britanije, Nemčije in Avstrije.

Agencija za zavarovalni nadzor je kot slovenska zavarovalna nadzorna ustanova članica Odbora Evropskih zavarovalnih in pokojninskih nadzornikov (Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors – CEIOPS). CEIOPS je glavno posvetovalno telo (»Primary Adviser«) Evropski komisiji pri pripravi in izdaji zavarovalnih in pokojninskih direktiv. Člani CEIOPS-a se vsako leto srečajo na treh plenarnih zasedanjih, od katerih sta dve na sedežu odbora v Frankfurtu, medtem ko je tretje t.i. »gostujoče plenarno zasedanje« v eni izmed držav članic. Gostiteljica plenarnega zasedanja v oktobru 2004 je bila Agencija za zavarovalni nadzor.

Zaradi vsega navedenega, predvsem pa zaradi hitro rastočega socialnega in ekonomskega pomena dolgoročnih zavarovanj (življenjskih, pokojninskih in zdravstvenih), bo vloga Agencije za zavarovalni nadzor v smislu izvajanja strogega nadzora nad zavarovalniškim sektorjem čedalje večja. Zato, da bo Agencija lahko sledila svojemu glavnemu poslanstvu, to je varstvu zavarovancev, bo potreben strog in stalen nadzor na vseh področjih t.i. preudarnega poslovanja zavarovalnic, predvsem pa na področju nadzora naložb kritnih premoženj, saj so zaradi sprostitve omejitev glede nalaganja le-teh v tujino in vse hitrejšega pojavljanja vedno novih in novih naložbenih oblik tveganja tu zelo velika. Agencija bo v bodoče razvijala analize kot so t.i. »stress testi« z namenom ocene posledic pri razvrednotenju premoženja zavarovalnic ob nenadnih, bistvenih spremembah na kapitalskih trgih. V luči vzpostavitve pravilne ocene tveganj in nato na podlagi teh tveganj oblikovanega primernega – zadostnega kapitala zavarovalnice, bo Agencija v bodoče skušala »individualizirati« tveganja na raven posameznih zavarovalnic in zanje določiti ciljni oz. t.i. »target« kapital, h kateremu naj bi le-te težile ter tako ustrezno jamčile varnost svojim zavarovancem.

Ljubljana, 30. junij 2005

mag. Jurij Gorišek
direktor

I. POROČILO O STANJU NA PODROČJU ZAVAROVALNIŠTVA ZA LETO 2004

1. UVOD

V letu 2004 je na slovenskem zavarovalnem trgu delovalo petnajst zavarovalnic (trinajst zavarovalnic in dve pozavarovalnici), štiri pokojninske družbe, Jedrski pool, Slovensko zavarovalno združenje – Škodni sklad (SZZ), Slovenska izvozna družba (SID) in Kapitalska družba pokojninskega in invalidskega zavarovanja (KAD)[1].

Še vedno se večina zavarovalnic ukvarja tako s premoženjskimi zavarovanji kot tudi z življenjskimi zavarovanji. Štiri zavarovalnice so se specializirale za sklepanje premoženjskih zavarovanj pri čemer dve od njih sklepata samo prostovoljna zdravstvena zavarovanja, ena zavarovalnica pa k življenjskemu zavarovanju sklepa dodatna zavarovanja iz vrst nezgodnih zavarovanj. Pokojninske družbe ne smejo opravljati nobene druge dejavnosti razen dejavnosti prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja.

Zavarovalni trg tudi v letu 2004 obvladujejo tri zavarovalnice. Na področju povezovanja zavarovalnic v letu 2004 ni prišlo do sprememb, saj še vedno obstajajo iste tri zavarovalne skupine kot predhodno. Nadrejena družba prve je Zavarovalnica Triglav, d.d., druge Pozavarovalnica Sava, d.d., tretjo pa sestavljata Zavarovalna družba Adriatic, d.d. in Slovenica zavarovalniška hiša, d.d..

2. ZAKONODAJNI OKVIR

Osnovni zakon, ki ureja vprašanja v zvezi z ustanavljanjem, poslovanjem, nadzorom in prenehanjem zavarovalnic je Zakon o zavarovalništvu. Ta zavarovalnicam, kot pomembni skupini nedenarnih finančnih institucij, prinaša posebna pravila, pri čemer pa morajo zavarovalnice kot gospodarske družbe poslovati tudi v okviru zakonodaje, ki se uporablja za poslovanje gospodarskih družb na splošno.

Zakoni, posebej pomembni za poslovanje zavarovalnic so še: Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu (ZOZP), ki med drugim ureja obvezno zavarovanje avtomobilske odgovornosti oziroma zavarovanje lastnika motornega vozila proti odgovornosti za škodo, povzročeno tretjim osebam; Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ-UPB1), ki zavarovalnicam omogoča izvajanje dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja in Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-1-UPB2), ki ureja tudi področje prostovoljnega pokojninskega zavarovanja.

2.1. Zakon o zavarovalništvu (ZZavar)

Zakon o zavarovalništvu je bil sprejet 27. januarja 2000 ter spremenjen oziroma dopolnjen z obsežnejšimi spremembami v letu 2002 in 2004 (Ur. l. RS, št. 102/04 – uradno prečiščeno besedilo).

[1] Pri tem na področje zavarovalništva sodi pri SID del, ki se nanaša na področje kreditnih zavarovanj za njen lasten račun, pri KAD pa del, ki se nanaša na poslovanje Prvega pokojninskega sklada.

2.2. Podzakonski predpisi, ki izhajajo iz Zakona o zavarovalništvu

V skladu z ZZavar je Agencija pooblaščena za sprejem podzakonskih predpisov na področju zavarovalništva. Na podlagi te določbe je Agencija pripravila in sprejela 28 podzakonskih predpisov. Po vsebini lahko podzakonske predpise razdelimo na štiri glavne podskupine:

Prvo podskupino sestavljajo podzakonski predpisi, ki določajo podrobna pravila za izpolnjevanje standardov glede previdnostnega poslovanja. Opredeljujejo:

- podrobnejša pravila za izračun minimalnega kapitala zavarovalnic;
- vrste in lastnosti kritnega premoženja;
- podrobnejša pravila in minimalne standarde za izračun zavarovalno-tehničnih rezervacij;
- vrednotenje postavk sredstev in obveznosti zavarovalnice;
- način izračuna likvidnostnih količnikov;
- zahteve glede izračuna prilagojenih kapitalskih zahtev za nadrejene zavarovalnice;
- metodologijo za izračun lastnih deležev zavarovalnice v tabelah maksimalnega kritja.

Druga podskupina določa podrobna pravila za poročanje. Pogostost poročanja je odvisna od vrste poročila. Zavarovalnica mora vsako četrtletje izračunati, spremljati in poročati Agenciji o višini kapitala, kapitalskih zahtevah, kapitalski ustreznosti, višini zavarovalno-tehničnih rezervacij, vrednosti, vrsti in razpršenosti kritnega premoženja, zavarovalno statističnih podatkih in na podlagi sprememb ZZavar tudi o bilančnih in poslovno izidnih podatkih.

Podzakonski predpisi, ki določajo pogoje za pridobitev in preizkus strokovnih znanj, potrebnih za opravljanje nalog pooblaščenega aktuarja, sestavljajo tretjo podskupino.

Četrto podskupino pa sestavljajo podzakonski predpisi, ki določajo podrobnejše pogoje za pridobitev in preizkus strokovnih znanj, ki so potrebna za pridobitev dovoljenja za opravljanje poslov zavarovalnih zastopnikov oziroma posrednikov.

2.3. Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu (ZOZP)

Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu (Ur. l. RS, št. 35/05 – uradno prečiščeno besedilo) ureja naslednja obvezna zavarovanja v prometu: zavarovanje potnikov v javnem prometu proti posledicam nesreče, zavarovanje avtomobilske odgovornosti oz. zavarovanje lastnika vozila, zavarovanje lastnika zrakoplova ali druge letalne naprave in zavarovanje lastnika čolna proti odgovornosti za škodo, povzročeno tretjim osebam. Obvezno zavarovanje avtomobilske odgovornosti je v EU urejeno s posebnim sklopom direktiv, ki jim sledi tudi slovenski ZOZP. V letu 2002 so bile usklajene določbe o višini minimalnih zavarovalnih vsot za primer škode zaradi smrti, telesnih poškodb in prizadetega zdravja, v letu 2005 pa so bili zneski usklajeni s tečajnimi spremembami tolarja proti evru. Z dnem članstva Slovenije v EU so začele veljati še določbe v zvezi z neposrednim uveljavljanjem zahtevkov za izplačilo škod in imenovanjem pooblaščencev za likvidacijo škodnih primerov.

2.4. Zakon o zdravstvenem zavarovanju in zdravstvenem varstvu (ZZVZZ-UPB1)

Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ-UPB1) (Ur. l. RS, št. 20/04 - uradno prečiščeno besedilo) ureja sistem zdravstvenega varstva in zdravstvenega zavarovanja. Zdravstveno zavarovanje je obvezno in prostovoljno. Nosilec obveznega zdravstvenega zavarovanja je Zavod za zdravstveno zavarovanje Republike Slovenije; prostovoljno zdravstveno zavarovanje pa izvajajo zavarovalnice, ki imajo za to ustrezno dovoljenje. ZZVZZ-UPB1 v povezavi z določili 14. člena ZZavar zavarovalnicam omogoča izvajanje dopolnilnih zdravstvenih zavarovanj.

Kot v vseh državah tržnega gospodarstva je tudi v Sloveniji v zadnjih letih vedno bolj aktualno vprašanje koliko javnih in koliko zasebnih sredstev naj bo namenjenih zdravstvu, saj javna zdravstvena blagajna v zadnjih letih izkazuje vedno večji primanjkljaj. Ministrstvo za zdravje je v letu 2004 pričelo in v letu 2005 nadaljuje s pripravo sprememb zdravstvene zakonodaje v delu dopolnilnih zdravstvenih zavarovanj, ki naj bi obsegale tudi uvedbo izravnalnih shem, pri čemer sodeluje tudi Agencija.

2.5. Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-1-UPB2)

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-1-UPB2) (Ur. l. RS, št. 20/04 - uradno prečiščeno besedilo) je uredil dodatno pokojninsko in invalidsko zavarovanje oseb, ki so vključene v obvezno zavarovanje. Prinesel je zaostrene pogoje obveznega pokojninskega zavarovanja in uvedel prostovoljno pokojninsko zavarovanje z davčnimi spodbudami. Prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje predstavlja zbiranje denarnih sredstev na osebnih računih zavarovancev z namenom, da se jim ob dopolnitvi določene starosti ali v drugih primerih, določenih v pokojninskem načrtu (pravica do dodatne invalidske pokojnine, pravica do dodatne družinske pokojnine), zagotovijo dodatne pokojnine ali druge pravice. Izvajalci pokojninskih načrtov so lahko pokojninski skladi ali zavarovalnice, ki imajo dovoljenje za opravljanje poslov življenjskega zavarovanja po ZZavar. Pokojninski sklad se lahko ustanovi kot vzajemni pokojninski sklad ali kot pokojninska družba. Velik pomen ima ta zakon tudi za zavarovalnice, saj se na njegovi podlagi lahko zavarovalnice pojavljajo v vlogi izvajalk pokojninskih načrtov, v vlogi ustanoviteljic odprtih in zaprtih vzajemnih pokojninskih skladov in v vlogi možnih upravljavk premoženja vzajemnih pokojninskih skladov in pokojninskih družb.

3. ZAVAROVALNICE

3.1. Struktura zavarovalnega trga glede na vrste in osnovne oblike zavarovanj

Obračunana kosmata premija je v letu 2004 znašala 318 mrd SIT, od tega 175 mrd SIT oz. 55 % iz premoženjskih, 69 mrd SIT oz. 21,7 % iz prostovoljnih zdravstvenih in 74 mrd SIT oz. 23,3 % iz življenjskih zavarovanj.

V primerjavi z letom 2003 se je v letu 2004 obseg poslovanja zavarovalnic, izražen z obračunano zavarovalno premijo, realno povečal za 7,6 % (povprečna stopnja inflacije v letu 2004, izražena s povprečnim porastom življenjskih stroškov je bila 3,6 %) in je bil za 2,2 odstotni točki večji, kot je bil zabeležen v predhodnem

primerjalnem obdobju. Največji porast v primerjavi s predhodnim letom so ponovno dosegla življenjska zavarovanja (realni porast obračunane premije za 19,7 %). Povečala se je tudi obračunana zavarovalna premija premoženjskih zavarovanj in sicer realno za 8,2 %, pri prostovoljnih zdravstvenih zavarovanjih pa se je realno zmanjšala za 4 %.

Sestava zavarovalne premije po osnovnih oblikah zavarovanj je bila v letu 2004 naslednja: najvišji porast deleža je ponovno beležilo življenjsko zavarovanje, katerega odstotek premije v skupni premiji se je povečal za 2,3 odstotne točke, delež premij premoženjskega zavarovanja pa se je povečal za 0,3 odstotne točke. Delež zbrane premije prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja pa je beležil padec za približno 2,6 odstotne točke.

Slika 1: **Gibanje obračunane kosmate zavarovalne premije zavarovalnic v obdobju 2002-2004 po osnovnih oblikah zavarovanj** (vsi zneski so v mrd SIT)

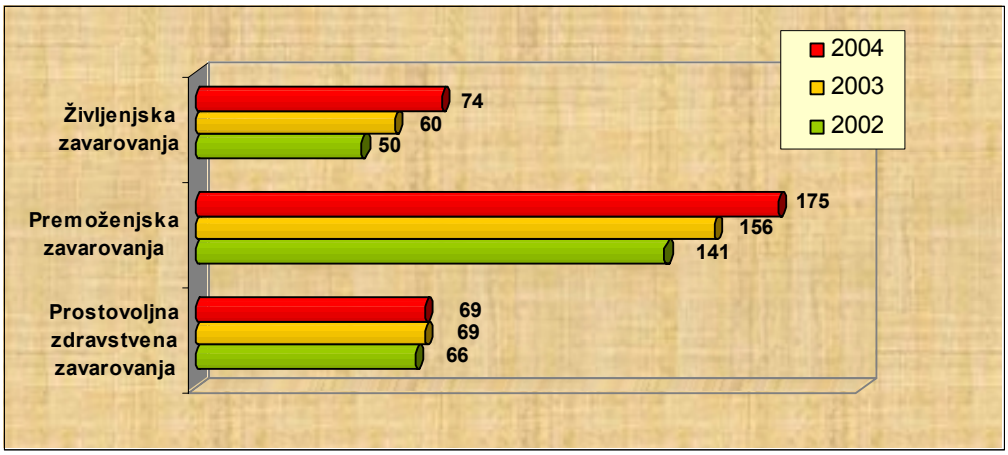

Vir: Obrazec St – 50

Primerjava obračunane kosmate zavarovalne premije po posameznih vrstah premoženjskih zavarovanj kaže, da so zavarovalnice skoraj 90 % premije premoženjskih zavarovanj dosegle v petih zavarovalnih vrstah. To so: zavarovanje odgovornosti pri uporabi motornih vozil, zavarovanje kopenskih motornih vozil, nezgodno zavarovanja, drugo škodno zavarovanje ter zavarovanje požara in elementarnih nesreč. Od teh sta v obravnavanem obdobju nominalno porasli delež zavarovanja odgovornosti pri uporabi motornih vozil (za 0,5 odstotne točke) ter delež zavarovanje kopenskih motornih vozil (za 0,1 odstotne točke), medtem ko so se nominalno znižali delež nezgodnih zavarovanj (za 0,3 odstotne točke), delež drugih škodnih zavarovanj (za 0,4 odstotne točke) in delež zavarovanj požara in elementarnih nesreč (za 0,2 odstotne točke). Z avtomobilskimi zavarovanji zavarovalnice dosegajo skoraj 57 % celotne zavarovalne premije premoženjskih zavarovanj. Glede na obračunano zavarovalno premijo sta pomembni še zavarovalni vrsti splošno zavarovanje odgovornosti in kreditna zavarovanja, ki skupaj predstavljata 7,9 % premije premoženjskih zavarovanj. Delež teh dveh zavarovalnih vrst je v letu 2004 prav tako nominalno porasel in sicer za 0,2 oziroma za 0,5 odstotne točke.

Najbolj izrazit porast v nekoliko daljšem časovnem obdobju od omenjenih beleži še vedno zavarovalna vrsta zavarovanje odgovornosti pri uporabi motornih vozil, ki predstavlja tudi največji delež zbrane premije med vsemi zavarovalnimi vrstami premoženjskih zavarovanj. Njen delež leta 2004 v celotni obračunani zavarovalni

premiji znaša 39 % in se je glede na delež 35,4 % v letu 2001 povečal za dobrih 3,6 odstotnih točk.

Slika 2: **Obračunana kosmata zavarovalna premija po zavarovalnih vrstah premoženjskih zavarovanj v obdobju 2002-2004, razen zdravstvenih zavarovanj** (vsi zneski so v mrd SIT)

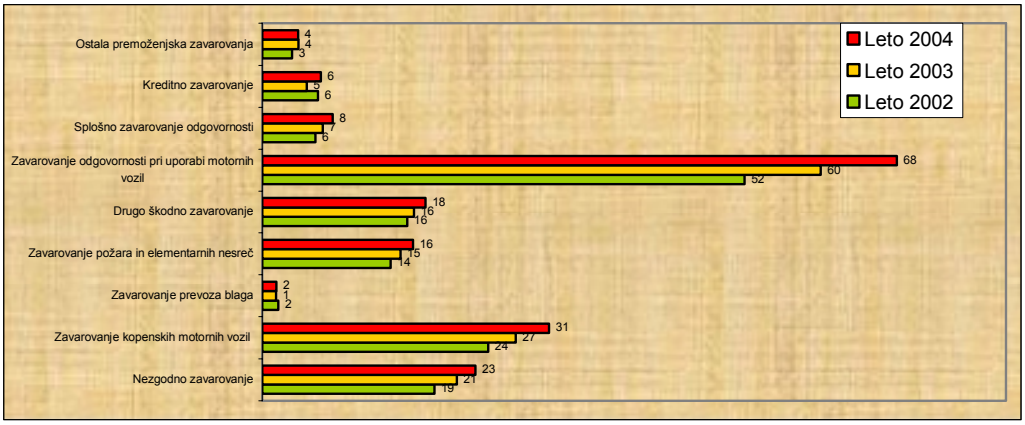

Vir: Obrazec St - 50

Tabela 1: **Primerjava kosmatih zavarovalnih premij in odškodnin v letih 2003 in 2004 po pomembnejših zavarovalnih vrstah** (vsi zneski so v mrd SIT)

Zavarovalna vrsta	Leto 2003			Leto 2004		
	Obračunane kosmate zav. premije (1)	Obračunane kosmate odškodnine* (2)	Delež** (2/1)	Obračunane kosmate zav. premije (1)	Obračunane kosmate odškodnine* (2)	Delež** (2/1)
Nezgodna zav.	20,9	12,8	0,61	22,9	14,3	0,62
Zavarovanje kopenskih motornih vozil	27,3	21,9	0,80	30,8	25,6	0,83
Zavarovanje prevoza blaga	1,5	0,7	0,55	1,5	0,5	0,33
Zavarovanje požara in elementarnih nesreč	14,9	8,1	0,55	16,2	8,4	0,52
Drugo škodno zavarovanja	16,3	10,4	0,63	17,6	12,7	0,72
Zav. odgovornosti pri uporabi motornih vozil	60,1	34,1	0,57	68,3	43,4	0,64
Splošno zavarovanje odgovornosti	6,5	5,5	0,84	7,6	6,3	0,83
Kreditno zavarovanje	4,8	4,1	0,85	6,3	4,2	0,66
Ostala premoženjska zavarovanja	3,9	2,2	0,56	3,8	1,6	0,42
SKUPAJ	**156,1**	**99,7**	**0,64**	**175,0**	**117,0**	**0,67**
Prostovoljna zdravstvena zavarovanja	69,4	57,7	0,83	69,0	60,1	0,87
Življenjska zavarovanja	59,9	25,0	0,42	74,2	26,8	0,36
VSE SKUPAJ	**285,4**	**182,4**	**0,64**	**318,3**	**203,9**	**0,64**

* ne vsebuje cenilnih stroškov
** deleži so računani s podatki v mio SIT
Vir: Obrazec St - 50

Tabela 1 prikazuje delež kosmatih obračunanih odškodnin v kosmatih obračunanih premijah življenjskih zavarovanj, zdravstvenih zavarovanj ter tistih premoženjskih zavarovanj, ki so po obračunani zavarovalni premiji najpomembnejše zavarovalne

vrste v tej skupini. Primerjava kosmatih zavarovalnih premij in odškodnin nam kaže, da je skupni škodni rezultat v letu 2004 v primerjavi s predhodnim letom ostal nespremenjen. Poslabšanje škodnega rezultata sicer izkazujeta skupini premoženjskih in prostovoljnih zdravstvenih zavarovanj, skupina življenjskih zavarovanj pa izkazuje izboljšanje škodnega rezultata. Škodni rezultat v premoženjskih zavarovanjih se je v primerjavi s predhodnim letom poslabšal za 3 odstotne točke, škodni rezultat pri prostovoljnih zdravstvenih zavarovanjih pa za 4 odstotne točke. Za 6 odstotnih točk se je izboljšal škodni rezultat življenjskih zavarovanj, kar kaže na rast premij iz naslova življenjskih zavarovanj kljub staranju portfelja oziroma na povečevanje števila dospelih pogodb iz naslova teh zavarovanj glede na preteklo leto.

Obračunane kosmate zavarovalne premije in obračunane kosmate odškodnine po posameznih pomembnejših zavarovalnih vrstah premoženjskih zavarovanj kažejo, da se je škodni rezultat izboljšal pri zavarovanju požara in elementarnih nesreč, splošnem zavarovanju odgovornosti ter ostalih premoženjskih zavarovanjih, najvišje izboljšanje pa beležita zavarovalni vrsti zavarovanj prevoza blaga (za 22 odstotnih točk) ter kreditno zavarovanje (19 odstotnih točk). Do poslabšanja škodnega rezultata pa je prišlo pri nezgodnem zavarovanju, zavarovanju kopenskih motornih vozil, drugem škodnem zavarovanju ter zavarovanju odgovornosti pri uporabi motornih vozil.

Slika 3: **Primerjava kosmatih zavarovalnih premij in odškodnin v letu 2004 po zavarovalnih vrstah** (vsi zneski so v mrd SIT)

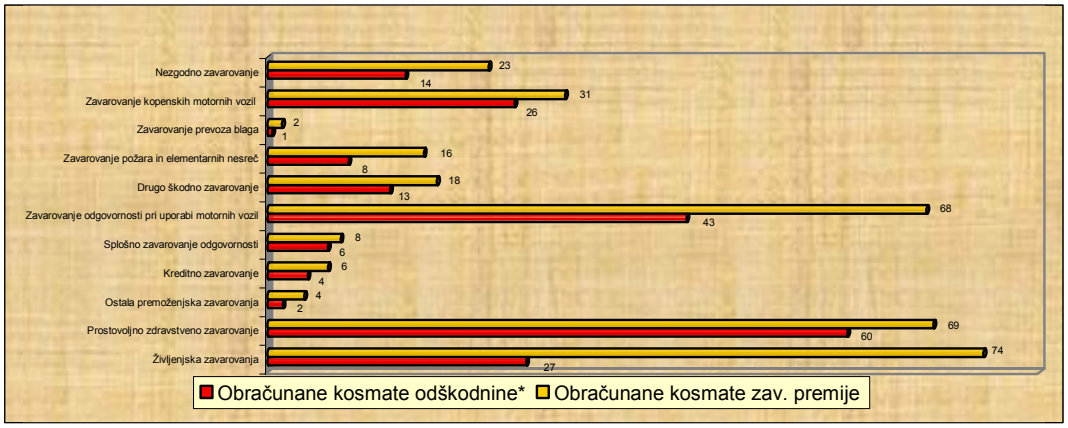

* ne vsebuje cenilnih stroškov
Vir: Obrazec St – 50

3.2. Struktura zavarovalnega trga glede na deleže zavarovalnic

V letu 2004 se tržni deleži zavarovalnic glede na leto 2003 niso bistveno spremenili. Najbolj je povečala tržni delež konec leta 2002 ustanovljena zavarovalnica NLB Vita, in sicer za 0,7 odstotnih točk, največji padec tržnega deleža pa beleži Vzajemna zdravstvena zavarovalnica in sicer za 2,3 odstotni točki. Največji tržni delež (43,1 %) ima še vedno Zavarovalnica Triglav, ki je v letu 2004 svoj delež še povečala za 0,5 odstotne točke. Sledi ji Vzajemna zdravstvena zavarovalnica s 17,6 % tržnim deležem, tretja po obračunani kosmati premiji pa je Zavarovalnica Maribor s 13,2 % deležem, ki se je v primerjavi s preteklim letom zmanjšal za 0,1 odstotne točke. Omenjene tri največje zavarovalnice so v letu 2004 skupaj dosegle 73,9 % delež zavarovalnega trga, kar je za 1,5 odstotne točke manj kot v preteklem letu.

Tabela 2: **Obračunane kosmate premije in tržni deleži zavarovalnic v letu 2004**
(vsi zneski so v mrd SIT)

Naziv	Leto 2004							
	Premož. zav.	%*	Zdrav. zav.	%*	Živ. zav.	%*	Skupaj	%*
Adriatic, zavarovalna družba, d.d.	16,0	9,2	12,6	18,3	2,3	3,1	30,9	9,7
Arag zavarovanje pravne zaščite	0,0	0,0	/	/	/	/	0,0	0,0
Generali, zavarovalnica, d.d.	3,2	1,8	/	/	2,8	3,8	6,0	1,9
Grawe, zavarovalnica, d.d.	1,5	0,9	/	/	4,4	5,9	5,9	1,9
Krekova zav., d.d.	0,0	0,0	/	/	/	/	0,0	0,0
Merkur zav., d.d.	1,3	0,7	0,0	0,0	6,3	8,5	7,6	2,4
NLB Vita, d.d.	0,3	0,2	/	/	4,5	6,1	4,8	1,5
Slovenica, zavarovalniška hiša, d.d.	13,1	7,5	0,4	0,6	3,8	5,1	17,3	5,5
Triglav, zdravstvena zavarovalnica , d.d.	/	/	0,0	0,1	/	/	0,0	0,0
Zavarovalnica Maribor, d.d.	31,1	17,8	/	/	11,0	14,9	42,1	13,2
Zavaroval. Tilia, d.d.	9,2	5,2	/	/	1,1	1,5	10,3	3,2
Zavarovalnica Triglav, d.d.	99,2	56,7	/	/	38,0	51,1	137,2	43,1
Vzajemna zdravstvena zavarovalnica, d.v.z.	/	/	55,9	81,0	/	/	55,9	17,6
SKUPAJ	**175,0**	**100**	**69,0**	**100**	**74,2**	**100**	**318,3**	**100**

* deleži so računani s podatki v mio SIT
Vir: Obrazec St – 50

Na področju premoženjskih zavarovanj, razen zdravstvenih zavarovanj, je še vedno močno v vodstvu Zavarovalnica Triglav. Čeprav se je njen tržni delež znižal kar za 1,9 odstotne točke, še vedno dosega 56,7 % delež. Sledi ji Zavarovalnica Maribor, ki je s povečanjem za 0,3 odstotne točke dosegla delež 17,8 %, tretja po tržnem deležu pa je zavarovalna družba Adriatic z 9,2 %.

Na področju življenjskih zavarovanj porast deleža zbrane premije beležita predvsem zavarovalnica NLB Vita s povečanjem za 2,3 odstotne točke ter Zavarovalnica Triglav s povečanjem za 0,9 odstotnih točk. Največji padec tržnega deleža na področju življenjskih zavarovanj beleži Zavarovalnica Maribor in sicer za 2,9 odstotni točki. Največji tržni delež pripada še vedno Zavarovalnici Triglav (51,1 %), sledijo ji Zavarovalnica Maribor s 14,9 %, zavarovalnica Merkur z 8,5 % ter kot četrta vse bolj rastoča zavarovalnica NLB Vita s 6,1 % tržnim deležem.

Dobrih 99 % trga prostovoljnih zdravstvenih zavarovanj si delita Vzajemna zdravstvena zavarovalnica in Adriatic zavarovalna družba. Delež druge se je v letu 2004 povečal na račun zmanjšanja deleža prve. Tako Vzajemna zdravstvena zavarovalnica v letu 2004 pokriva 81 % trga in Adriatic zavarovalna družba 18,3 % trga zdravstvenih zavarovanj.

3.3. Izidi poslovanja

V izkazih poslovnih izidov so za leto 2004 zajeti nerevidirani izkazi poslovnih izidov, ločeno za zavarovalnice in pozavarovalnice. Zavarovalnice so izkaze pripravile na podlagi zakonskih predpisov Agencije (Sklep o kontnem okviru zavarovalnic, Sklep o letnem poročilu zavarovalnic, Sklep o podrobnejšem načinu vrednotenja

knjigovodskih postavk in sestavljanju računovodskih izkazov) in Slovenskih računovodskih standardov.

Tako Sklep o letnem poročilu zavarovalnic določa podrobnejšo vsebino letnega poročila, ki mora obsegati računovodske izkaze (bilanca stanja, izkaz poslovnega izida, izkaz posredno ugotovljenega finančnega izida, izkaz gibanja kapitala s prikazom uporabe bilančnega dobička ali bilančne izgube), pojasnila k računovodskim izkazom ter poslovno poročilo.

3.3.1. Izidi poslovanja zavarovalnic

Izkaz poslovnega izida zavarovalnic prikazuje prihodke, odhodke in poslovni izid poslovnega leta ter se sestavlja ločeno za premoženjska, življenjska in zdravstvena zavarovanja.

Tabela 3: **Zbirni izkaz poslovnega izida zavarovalnic za leto 2003 in 2004**
(vsi zneski so v mrd SIT**)**

	Č. IZRAČUN ČISTEGA IZIDA IZ REDNEGA DELOVANJA	Leto 2003	Leto 2004
I.	Izid iz drugih zavarovanj (A.X)	3,7	4,3
II.	Izid iz življenjskih zavarovanj (B.XIII)	3,3	2,8
III.	Izid iz zdravstvenih zavarovanj (C.XIII)	2,1	-2,1
IV.	Prihodki naložb	20,3	21,1
V.	Donos naložb, prenesen iz izkaza izida iz življenjskih zavarovanj (B.XII)	0,2	0,2
VI.	Donos naložb, prenesen iz izkaza izida iz zdravstvenih zavarovanj (C.XII)	0,3	0,3
VII.	Odhodki naložb	5,4	4,1
VIII.	Donos naložb, prenesen v izkaz izida iz drugih zavarovanj (A.II)	14,5	16,1
IX.	Drugi prihodki od rednega delovanja	0,4	0,4
X.	Drugi odhodki za redno delovanje	2,5	2,1
XII.	Čisti poslovni izid iz rednega delovanja (Č.I + Č.II + Č.III + Č.IV + Č.V + Č.VI – Č.VII – Č.VIII + Č.IX – Č.X)	8,0	4,7
	D. IZKAZ IZIDA ZUNAJ REDNEGA DELOVANJA		
I.	Izredni prihodki	0,6	0,5
II.	Izredni odhodki	1,4	0,3
III.	Poslovni izid zunaj rednega delovanja	-0,8	0,2
	E. DAVEK IZ DOBIČKA ZUNAJ REDNEGA DELOVANJA	**2,0**	**1,6**
	G. ČISTI POSLOVNI IZID OBRAČUNSKEGA OBDOBJA (Č.XII + D.III – E)	**5,2**	**3,2**

Vir: Revidirani izkazi poslovnega izida zavarovalnic za leto 2003 in nerevidirani izkazi poslovnega izida zavarovalnic za leto 2004

Zavarovalnice so v poslovnem letu 2004 izkazale skupaj 3,2 mrd SIT čistega dobička, medtem ko so v letu 2003 ustvarile 5,2 mrd SIT čistega dobička. Pozitiven zavarovalno-tehnični rezultat so dosegle v okviru življenjskih in premoženjskih zavarovanj, v okviru zdravstvenih zavarovanj pa negativen zavarovalno-tehnični rezultat.

Negativen čisti poslovni izid je v letu 2004 izkazalo pet zavarovalnic v skupni višini 3,1 mrd SIT. Tudi v letu 2003 je imelo negativen poslovni izid pet zavarovalnic v skupni višini 2,8 mrd SIT.

Tabela 4: **Zbirni izkaz izida iz drugih zavarovanj, razen zdravstvenih in življenjskih zavarovanj zavarovalnic za leto 2003 in 2004** (vsi zneski so v mrd SIT)

	A. IZKAZ IZIDA IZ DRUGIH ZAVAROVANJ, RAZEN ZDRAVSTVENIH IN ŽIVLJENJSKIH ZAVAROVANJ	Leto 2003	Leto 2004
I.	Čisti prihodki od zavarovalnih premij	121,5	137,0
II.	Donos naložb, prenesen iz izkaza izida iz rednega delovanja	14,5	16,1
III.	Drugi čisti zavarovalni prihodki	0,9	1,1
IV.	Čisti odhodki za škode	92,2	109,2
V.	Sprememba drugih čistih tehničnih rezervacij (+/-)	-0,5	-0,4
VI.	Čisti odhodki za bonuse in popuste	2,0	2,2
VII.	Čisti obratovalni stroški	33,0	35,7
VIII.	Drugi čisti zavarovalni odhodki	5,1	5,2
IX.	Sprememba izravnalnih rezervacij (+/-)	0,4	2,8
X.	Izid iz drugih zavarovanj (I + II + III – IV ± V – VI – VII – VIII ± IX)	3,7	4,3

Vir: Revidirani izkazi uspeha zavarovalnic za leto 2003 in nerevidirani izkazi poslovnega izida zavarovalnic za leto 2004

Čisti prihodki od zavarovalnih premij premoženjskih, razen zdravstvenih in življenjskih zavarovanj, so v letu 2004 porasli za 13 %, čisti odhodki za škode pa za 18 %, medtem ko se drugi čisti zavarovalni odhodki realno niso povečali. Zavarovalnice so zato dosegle pozitiven zavarovalno-tehnični izid iz premoženjskih zavarovanj, ki je za 16 % višji kot v predhodnem letu.

Tabela 5: **Zbirni izkaz izida življenjskih zavarovanj zavarovalnic za leto 2003 in 2004** (vsi zneski so v mrd SIT)

	B. IZKAZ IZIDA IZ ŽIVLJENJSKIH ZAVAROVANJ	Leto 2003	Leto 2004
I.	Čisti prihodki od zavarovalnih premij	58,8	72,4
II.	Prihodki naložb	17,3	15,8
III.	Čisti neiztrženi dobički naložb življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje	0,2	1,3
IV.	Drugi čisti prihodki od zavarovanja	1,1	3,0
V.	Čisti odhodki za škode	26,3	27,5
VI.	Sprememba ostalih čistih tehničnih rezervacij (+/-)	-31,9	-41,9
VIII.	Čisti obratovalni stroški	13,3	15,8
IX.	Odhodki naložb	1,1	1,3
XI.	Drugi čisti zavarovalni odhodki	1,2	3,0
XII.	Donos naložb, prenesen v izkaz izida iz rednega delovanja (-)	0,2	0,2
XIII.	Izid iz življenjskih zavarovanj (I+ II + III + IV – V ± VI – VII – VIII – IX – XI – XII)	3,3	2,8

Vir: Revidirani izkazi uspeha zavarovalnic za leto 2003 in nerevidirani izkazi poslovnega izida zavarovalnic za leto 2004

Čisti prihodki od zavarovalnih premij življenjskih zavarovanj so se v letu 2004 v primerjavi s predhodnim letom povečali za 23 %, sprememba ostalih zavarovalno-tehničnih rezervacij pa za 31 %, kar je vodilo k izidu 2,8 mrd SIT, ki je v primerjavi s predhodnim letom se je zmanjšal za 15 odstotnih točk.

Tabela 6: **Zbirni izkaz izida zdravstvenih zavarovanj zavarovalnic za leto 2003 in 2004** (vsi zneski so v mrd SIT)

	C. IZKAZ IZIDA IZ ZDRAVSTVENIH ZAVAROVANJ	Leto 2003	Leto 2004
I.	Čisti prihodki od zavarovalnih premij	69,4	69,7
II.	Prihodki naložb	2,6	2,3
IV.	Drugi čisti prihodki od zavarovanja	0,1	0,1
V.	Čisti odhodki za škode	57,8	60,2
VI.	Sprememba ostalih čistih tehničnih rezervacij (+/-)	-4,1	-4,4
VIII.	Čisti obratovalni stroški	7,4	8,3
IX.	Odhodki naložb	0,1	0,1
XI.	Drugi čisti zavarovalni odhodki	0,4	0,9
XII.	Donos naložb, prenesen v izkaz izida iz rednega delovanja (-)	0,3	0,3
XIII.	Izid iz zdravstvenih zavarovanj (I+ II + IV – V ± VI – VIII – IX – XI – XII)	2,1	-2,1

Vir: Revidirani izkazi uspeha zavarovalnic za leto 2003 in nerevidirani izkazi poslovnega izida zavarovalnic za leto 2004

Zavarovalno-tehnični izid zdravstvenih zavarovanj se je v letu 2004 izredno poslabšal saj je negativen in znaša -2,1 mrd SIT. Na takšen izid so vplivala neugodna razmerja med čistimi prihodki od zavarovalnih premij in čistimi odhodki za škode ter obratovalnimi stroški. Čisti prihodki od zavarovalnih premij so v letu 2004 v primerjavi s predhodnim letom namreč realno padli za 2 %, medtem ko so se čisti obratovalni stroški realno povečali za 8,3 %, odhodki za škode pa za 0,5 %. Prav tako so se nekoliko znižali še prihodki naložb, medtem ko so se drugi čisti zavarovalni odhodki precej povečali.

3.3.2. Izidi poslovanja pozavarovalnic

Tudi v letu 2004 sta obe pozavarovalnici izkazali pozitivni čisti poslovni izid, in sicer v višini 2,2 mrd SIT. Čisti poslovni izid je v primerjavi s predhodnim letom skoraj nespremenjen, zavarovalno-tehnični izid pa je v letu 2004 v primerjavi s predhodnim celo višji in znaša 2,1 mrd SIT. So se pa v letu 2004 poslabšali predvsem prihodki in donosnost naložb. Prihodki od naložb so se zmanjšali za 19 %, njihov donos pa kar za 22 %.

Tabela 7: **Zbirni izkaz poslovnega izida pozavarovalnic za leto 2003 in 2004**
(vsi zneski so v mrd SIT)

	A. IZKAZ IZIDA IZ DRUGIH ZAVAROVANJ (RAZEN ŽIVLJENJSKIH IN ZDRAVSTVENIH ZAVAROVANJ)	Leto 2003	Leto 2004
I.	Čisti prihodki od zavarovalnih premij	18,7	21,8
II.	Donos naložb, prenesen iz izkaza izida iz rednega delovanja	2,7	2,1
IV.	Čisti odhodki za škode	14,4	14,2
V.	Sprememba drugih čistih tehničnih rezervacij (+/-)	-0,5	-0,0
VII.	Čisti obratovalni stroški	5,4	7,1
VIII.	Drugi čisti zavarovalni odhodki	0,0	0,0
IX.	Sprememba izravnalnih rezervacij (+/-)	0,2	-0,5
X.	Izid iz drugih zavarovanj (I + II – IV ± V – VII – VIII ± IX)	1,9	2,1
	Č. IZRAČUN ČISTEGA IZIDA IZ REDNEGA DELOVANJA		
I.	Izid iz drugih zavarovanj (A.X)	1,9	2,1
IV.	Prihodki naložb	4,2	3,4
VII.	Odhodki naložb	0,5	0,6
VIII.	Donos naložb, prenesen v izkaz izida iz drugih zavarovanj (A.II)	2,7	2,1
IX.	Drugi prihodki od rednega delovanja	0	0
X.	Drugi odhodki za redno delovanje	0	0
XII.	Čisti poslovni izid iz rednega delovanja (Č.I + Č.IV – Č.VII – Č.VIII + Č.IX – Č.X)	2,9	2,8
	D. IZKAZ IZIDA ZUNAJ REDNEGA DELOVANJA		
I.	Izredni prihodki	0	0
II.	Izredni odhodki	0	0
III.	Poslovni izid zunaj rednega delovanja	0	0
	E. DAVEK IZ DOBIČKA ZUNAJ REDNEGA DELOVANJA	0,6	0,7
	G. ČISTI POSLOVNI IZID OBRAČUNSKEGA OBDOBJA (Č.XII + D.III – E)	**2,3**	**2,2**

Vir: Revidirani izkazi uspeha pozavarovalnic za leto 2003 in nerevidirani izkazi poslovnega izida pozavarovalnic za leto 2004

3.4. Bilance stanja

3.4.1. Bilance stanja zavarovalnic

Podatki v zbirni bilanci stanja zavarovalnic na dan 31.12.2003 in 31.12.2004 zajemajo skupaj vse tri oblike zavarovanj: premoženjska, življenjska in zdravstvena, zavarovalnice pa so bile dolžne v skladu s Sklepom o letnem poročilu zavarovalnic sestaviti bilanco stanja za obe leti ločeno za premoženjska in ločeno za življenjska zavarovanja.

Tabela 8: **Bilanca stanja zavarovalnic na dan 31.12.2003 in 31.12.2004**
(vsi zneski so v mrd SIT)

		Življenjska zavarovanja		Premoženjska zavarovanja		Konsolidirana skupna bilanca stanja		
		Leto 2003	Leto 2004	Leto 2003	Leto 2004	Leto 2003	Leto 2004	Indeks 04/03*
	SREDSTVA	**215,5**	**267,4**	**310,2**	**346,0**	**522,5**	**610,6**	**117**
A	**Neopredmetena dolgoročna sredstva**	0,3	0,4	3,3	3,2	3,6	3,7	102
B	**Naložbe v zemljišča in zgradbe ter finančne naložbe**	201,1	242,9	252,5	278,4	453,5	521,2	115
	- od tega druge finančne naložbe	194,8	234,5	196,3	213,6	391,1	448,2	115
C	**Naložbe v korist življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje**	4,0	14,5	0	0	4,0	14,5	368
Č	**Terjatve;** od tega**:**	4,2	2,7	42,0	52,0	43,1	51,9	121
	- terjatve iz neposrednih zavarovanj	1,0	1,1	25,1	30,1	26,2	31,2	119
	- terjatve iz pozavarovanja	0,3	0,2	5,9	7,7	6,2	7,9	127
D	**Razna sredstva**	0,5	0,7	7,4	7,9	7,9	8,6	109
E	**Aktivne časovne razmejitve**	5,5	6,1	5,0	4,5	10,5	10,6	101
	OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	**215,5**	**267,4**	**310,2**	**346,0**	**522,5**	**610,6**	**117**
A	**Kapital;** od tega:	22,1	28,0	58,1	71,6	80,2	99,6	124
	- vpoklicani kapital	7,9	8,9	29,9	33,1	37,8	42,0	111
	- posebni prevrednotovalni popravek kapitala	10,5	15,0	13,4	21,6	23,9	36,5	153
	- rezerve iz dobička	2,1	2,8	10,2	10,9	12,2	13,8	112
B	**Podrejene obveznosti**	0	1,4	11,2	10,0	11,2	11,4	102
C	**Čiste tehnične rezervacije**	181,0	212,6	214,7	237,7	395,7	450,3	114
Č	**Čiste rezervacije v korist življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje**	3,9	14,5	0	0	3,9	14,5	375
D	**Rezervacije za druge nevarnosti in stroške**	1,5	1,6	0,1	0,2	1,6	1,8	111
E	**Obveznosti za finančne naložbe pozavarovateljev iz naslova pozavarovalnih pogodb pri cedentih**	1,9	2,8	0,5	0,7	2,4	3,5	145
F	**Druge obveznosti;** od tega:	4,0	5,2	23,6	24,4	24,5	26,8	109
	- obveznosti iz neposrednih zavarovanj	1,2	1,4	7,7	8,7	8,9	10,1	113
	- obveznosti iz pozavarovanja	0,1	0,1	6,4	5,7	6,5	5,8	90
G	**Pasivne časovne razmejitve**	1,2	1,4	1,8	1,3	3,1	2,7	88

* indeksi so računani s podatki v mio SIT
Vir: Revidirane bilance stanja zavarovalnic na dan 31.12.2003 in nerevidirane bilance stanja zavarovalnic na dan 31.12.2004

Bilančna vsota zavarovalnic je v letu 2004 v primerjavi s predhodnim letom porasla za 88,1 mrd SIT oziroma za 17 %. Na strani sredstev je daleč najbolj porasle odstotek naložb v korist življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje (za 268 %), sledijo jim terjatve iz sozavarovanja in pozavarovanja, predvsem zaradi porasta terjatev za deleže sozavarovanja in pozavarovanja v škodah (za 27 %). Za dobrih 15 % so v letu 2004 porasle naložbe v zemljišča in zgradbe ter finančne naložbe, predvsem zaradi porasta drugih finančnih naložb. Razna sredstva so se povečala za 9 %, aktivne časovne razmejitve pa le za 1 %. Delež finančnih naložb v vseh sredstvih je na dan 31.12.2004 znašal 82,4 %.

Na strani virov sredstev zasledimo porast kapitala za 19,4 mrd SIT, kar predstavlja porast za 24 %. Na porast je v največji meri vplival posebni prevrednotovalni popravek kapitala iz naslova okrepitve sredstev, ki se je v primerjavi s preteklim letom povečal za 12,6 mrd SIT oziroma za 53 %. Ugoden čisti poslovni izid in preneseni dobiček sta vplivala tudi na povečanje rezerv, ki so se v primerjavi s preteklim letom povečale za 12 %, kar za 282 % pa se je povečala tudi postavka nerazporejenega dobička poslovnega leta.

Zanimiva je tudi primerjava bilančne vsote ter posameznih postavk bilance stanja zavarovalnic za življenjska in za premoženjska zavarovanja.

Bilančna vsota za življenjska zavarovanja predstavlja na dan 31.12.2004 že 44 % celotne bilančne vsote zavarovalnic, kar je v primerjavi z letom 2003 za 3 odstotne točke več. Ta delež je precej višji v primerjavi z deležem obračunane kosmate premije življenjskih zavarovanj, ki v skupni obračunani premiji zavarovalnic za leto 2004 predstavljajo 23,3 %.

Na tako visoko bilančno vsoto življenjskih zavarovanj vplivajo predvsem finančne naložbe. Le-te znašajo pri življenjskih zavarovanjih 256 mrd SIT in predstavljajo že 95,8 % bilančne vsote življenjskih zavarovanj, medtem ko z 247 mrd SIT dosegajo pri premoženjskih zavarovanjih samo 71,3 % bilančne vsote. Nasprotna pa je slika pri naložbah v zemljišča in zgradbe. Največji del teh naložb, med katerimi so tudi naložbe v zemljišča in zgradbe za zavarovalno dejavnost, se financira iz premoženjskih zavarovanj, kjer predstavljajo 9,9 % bilančne vsote, v življenjskih zavarovanjih pa le 0,7 %.

Razmerja med sredstvi življenjskih in premoženjskih zavarovanj so odraz razmerij na strani obveznosti do virov v bilancah stanja zavarovalnic. Čiste tehnične rezervacije predstavljajo v premoženjskih zavarovanjih 68,7 %, v življenjskih zavarovanjih pa že 84,9 % bilančne vsote. Drugačna pa je slika pri deležu kapitala med vsemi obveznostmi do virov, ki pri premoženjskih zavarovanjih dosega 20,7 %, pri življenjskih zavarovanjih pa le 10,5 %. To med drugim dokazuje, da zavarovalnice večji del naložb v zemljišča in zgradbe za zavarovalno dejavnost financirajo s kapitalom iz premoženjskih zavarovanj.

3.4.2. Bilance stanja pozavarovalnic

Tabela 9: **Zbirna bilanca stanja pozavarovalnic na dan 31.12.2003 in 31.12.2004**
(vsi zneski so v mrd SIT)

		Leto 2003	Leto 2004	Indeks 04/03*
	SREDSTVA	**66,4**	**73,8**	**111**
A.	**Neopredmetena dolgoročna sredstva**	0	0	/
B.	**Naložbe v zemljišča in zgradbe ter finančne naložbe**	51,3	56,6	110
	- od tega druge finančne naložbe	42,7	46,4	109
Č.	**Terjatve**	12,9	14,6	113
	- od tega terjatve iz pozavarovanja	11,9	13,6	114
D.	**Razna sredstva**	0,1	0,2	217
E.	**Aktivne časovne razmejitve**	2,1	2,3	112
	OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	**66,4**	**73,8**	**111**
A.	**Kapital;** od tega:	17,8	20,3	114
	- vpoklicani kapital	8,6	8,6	100
	- rezerve iz dobička	4,2	7,1	166
C.	**Čiste tehnične rezervacije**	35,6	37,3	105
F.	**Druge obveznosti**	12,8	16,0	125
	- od tega obveznosti iz pozavarovanja	10,9	13,3	123
G.	**Pasivne časovne razmejitve**	0,2	0,2	85

* indeksi so računani s podatki v mio SIT
Vir: Revidirane bilance stanja pozavarovalnic na dan 31.12.2003 in nerevidirane bilance stanja pozavarovalnic na dan 31.12.2004

Porast bilančne vsote v pozavarovalnicah je bil precej manjši, kot so ga zabeležile zavarovalnice. K porastu so prispevale finančne naložbe v podjetjih v skupini in v pridruženih podjetjih, druge finančne naložbe ter porast terjatev. Pri vseh drugih postavkah med sredstvi pozavarovalnic ni prišlo do večjih sprememb.

Na strani obveznosti se je povečal kapital in sicer na račun 66 % povečanja rezerv iz dobička ter 96,8 % povečanja nerazporejenega dobička poslovnega leta. Za 4,7 % so se povečale čiste zavarovalno-tehnične rezervacije ter za 22,7 % obveznosti iz pozavarovanja. Padec se je pojavil pri prenesenem čistem dobičku iz preteklih let ter pri pasivnih časovnih razmejitvah.

3.5. Kazalci poslovanja

V naslednji tabeli prikazujemo nekaj pomembnejših kazalcev poslovanja.

Tabela 10: **Kazalci poslovanja zavarovalnic in pozavarovalnic**

	Zavarovalnice		Pozavarovalnice	
	2003	2004	2003	2004
Delež čistih odhodkov za škode v čistih prihodkih od zavarovalnih premij – PREMOŽENJSKA ZAVAROVANJA	76%	80%	77%	65%
Delež čistih odhodkov za škode v čistih prihodkih od zavarovalnih premij – ŽIVLJENJSKA ZAVAROVANJA	45%	38%	/	/
Delež čistih odhodkov za škode v čistih prihodkih od zavarovalnih premij – ZDRAVSTVENA ZAVAROVANJA	83%	86%	/	/
Delež obratovalnih stroškov v obračunani kosmati premiji – PREMOŽENJSKA ZAVAROVANJA	21%	20%	16 %	19%
Delež obratovalnih stroškov v obračunani kosmati premiji – ŽIVLJENJSKA ZAVAROVANJA	22%	21%	/	/
Delež obratovalnih stroškov v obračunani kosmati premiji – ZDRAVSTVENA ZAVAROVANJA	11%	12%	/	/
Koeficient nalaganja oz. pokritost zavarovalno-tehničnih rezervacij z naložbami kritnih skladov*	112%	112%	/	/
Koef. nalaganja oz. pokritost vseh zavar. teh. rezervacij z naložbami*	110%	111%	108%	106%
Delež kapitala v obveznostih do virov sredstev	15%	16%	27%	28%
Čista donosnost kapitala	7%	4%	14%	12%
Delež čiste v kosmati obračunani zavarovalni premiji – PREMOŽENJSKA ZAVAROVANJA	82%	83%	64%	65%
Delež čiste v kosmati obračunani zavarovalni premiji – ŽIVLJENJSKA ZAVAROVANJA	98%	98%	/	/
Delež čiste v kosmati obračunani zavarovalni premiji – ZDRAVSTVENA ZAVAROVANJA	100%	100%	/	/

*pri naložbah so upoštevane tudi obresti od določenih naložb in del terjatev za zavarovalno premijo (Sklep o spremembah in dopolnitvah sklepa o vrstah in lastnostih kritnega premoženja in premoženja kritnega sklada ter pravilih za razpršitev in omejitev naložb kritnega premoženja in premoženja kritnega sklada ter načinu in rokih poročanja, Uradni list RS, št. 109/2002, uporaba s 14.12.2002)

Vir: Obrazca St – 43 in St – 55, revidirane bilance stanja zavarovalnic in pozavarovalnic na dan 31.12.2003, nerevidirane bilance stanja zavarovalnic in pozavarovalnic na dan 31.12.2004, revidirani izkazi uspeha zavarovalnic in pozavarovalnic za leto 2003 in nerevidirani izkazi poslovnega izida zavarovalnic in pozavarovalnic za leto 2004

Razmerje med čistimi odhodki za škode in čistimi prihodki od zavarovalnih premij se je pri zavarovalnicah pri premoženjskih in zdravstvenih zavarovanjih v primerjavi s predhodnim letom nekoliko poslabšalo. Vzrok poslabšanja pri premoženjskih zavarovanjih leži v slabšem škodnem rezultatu, pri zdravstvenih zavarovanjih pa v skoraj nespremenjeni premiji zadnjih dveh let. Razmerje med čistimi odhodki za škode in čistimi prihodki od zavarovalnih premij se je zaradi velike rasti obsega premije pri življenjskih zavarovanjih izboljšalo. Prav tako se je to razmerje izboljšalo tudi pri pozavarovalnici in sicer za 12 odstotnih točk.

Delež obratovalnih stroškov v obračunani premiji se je glede na leto 2003 v zavarovalnicah pri premoženjskih in življenjskih zavarovanjih zmanjšal za 1 odstotno točko, pri zdravstvenih zavarovanjih pa povečal za 1 odstotno točko. V pozavarovalnicah pa je slika prav nasprotna, obratovalni stroški so se povečali bolj, kot pa je porasla zavarovalna premija.

Koeficient nalaganja oz. pokritosti rezervacij z naložbami prikazuje razmerje med finančnimi naložbami iz naslova rezervacij in oblikovanimi rezervacijami. Pokritost rezervacij z ustreznimi naložbami mora biti najmanj 100 %. Tako je koeficient pokritosti zavarovalno-tehničnih rezervacij z naložbami kritnih skladov v letu 2004 znašal 112 %, kar je enako kot v letu 2003. Koeficient nalaganja oz. pokritosti vseh zavarovalno-tehničnih rezervacij z naložbami za zavarovalnic pa je znašal 111 %, kar kaže na to, da zavarovalnice še izboljšujejo pokritost zavarovalno-tehničnih rezervacij z naložbami. Ta je deloma tudi posledica razširitve vrst naložb, ki se pri

izpolnjevanju zahtevane pokritosti zavarovalno-tehničnih rezervacij z naložbami, upoštevajo kot naložbe kritnega premoženja. To so terjatve za obračunane obresti od naložb v obveznice in druge dolžniške vrednostne papirje ter bančne depozite in terjatve do zavarovalcev premoženjskih zavarovanj z dospelostjo do 30 dni. Omenjeni koeficient je za pozavarovalnice v letu 2003 znašal 106 % (poslabšanje v primerjavi z letom 2003 za dve odstotni točki).

Delež kapitala v obveznostih do virov sredstev kaže stopnjo udeležbe lastniškega kapitala v vseh obveznostih. Ta delež se je tako za zavarovalnice kot za pozavarovalnice povečal za 1 odstotno točko in sicer na 15 oziroma 28 %. Vzroke za povečanje tega deleža je pri zavarovalnicah iskati v izvedenih povečanjih osnovnega kapitala in povečanju posebnega prevrednotovalnega popravka, pri pozavarovalnicah pa v povečanju oblikovanih rezerv iz dobička.

Kazalec donosnosti kapitala se izračunava kot razmerje med čistim dobičkom in povprečnim stanjem kapitala. Kazalec je za zavarovalnice nižji kot v predhodnem letu, kar je posledica tega, da se je pri večjem kapitalu v letu 2004 precej znižal tudi čisti dobiček. Kazalec se je znižal tudi pri pozavarovalnicah vendar nekoliko manj.

Delež čiste v kosmati obračunani zavarovalni premiji (to je odstotek zavarovanja – lastnega deleža) se za zavarovalnice pri nobeni skupini zavarovanj ni bistveno spremenil. Prav tako ta delež ostaja približno enak tudi pri pozavarovalnicah in za leto 2004 znaša 65 %.

3.6. Zavarovalno-tehnične rezervacije

Zavarovalnice in pozavarovalnice so oblikovale zavarovalno-tehnične rezervacije v skladu s Sklepom o podrobnejših pravilih in minimalnih standardih za izračun zavarovalno-tehničnih rezervacij (Ur. l. RS, št. 3/01 in 69/01).

Slika 4: **Gibanje čistih zavarovalno – tehničnih rezervacij zavarovalnic v obdobju 2000-2004** (vsi zneski so v mrd SIT na dan 31.12.)

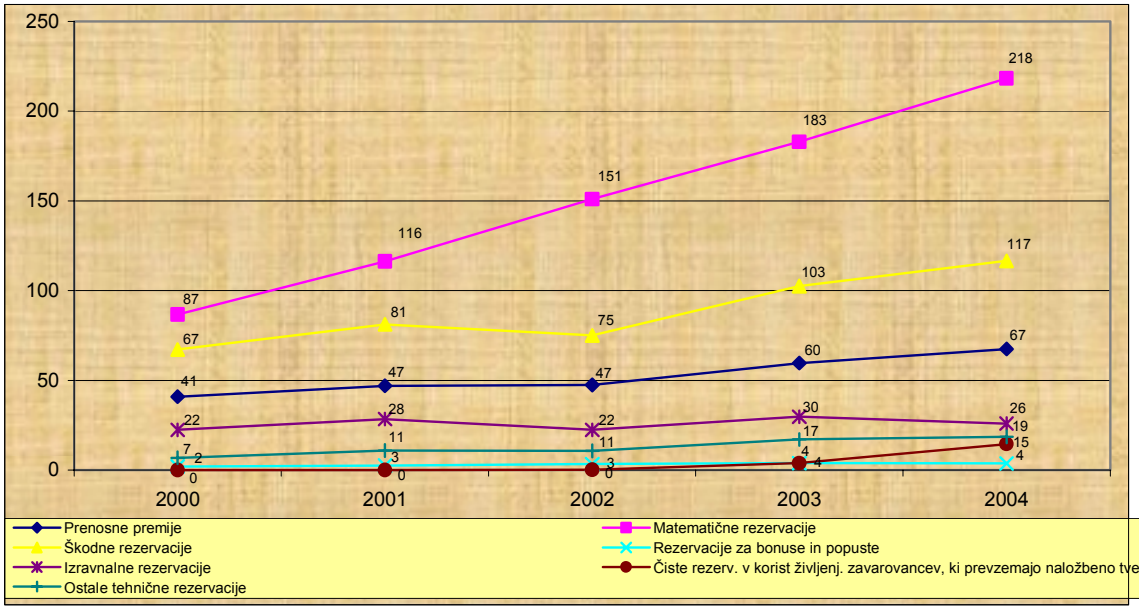

Vir: Revidirane bilance stanja zavarovalnic na dan 31.12.2000 - 31.12.2003 in nerevidirane bilance stanja na dan 31.12.2004

Slika 5: **Gibanje čistih zavarovalno – tehničnih rezervacij pozavarovalnic v obdobju 2000-2004** (vsi zneski so v mrd SIT na dan 31.12.)

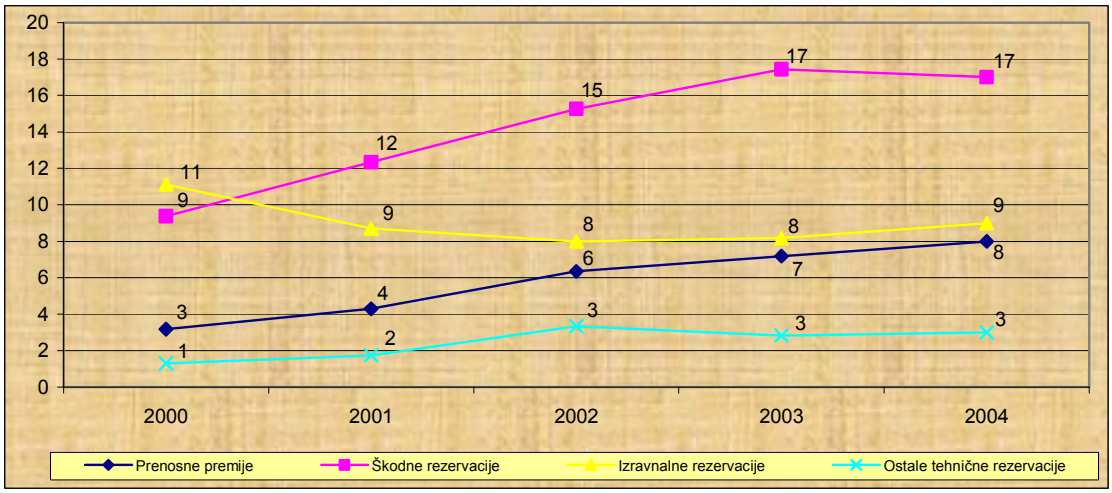

Vir: Revidirane bilance stanja pozavarovalnic na dan 31.12.2000 - 31.12.2003 in nerevidirane bilance stanja na dan 31.12.2004

Zavarovalnice so na dan 31.12.2004 oblikovale čiste zavarovalno-tehnične rezervacije v višini 464,8 mrd SIT, kar je za 16 % več kot leto poprej. Pozavarovalnice pa so na dan 31.12.2004 oblikovale 37,3 mio SIT čistih zavarovalno-tehničnih rezervacij oziroma za 5 % več kot v predhodnem letu.

Rezervacije za prenosne premije so zavarovalnice in pozavarovalnice oblikovale za vsako pogodbo posebej, razen v primeru, ko verjetnost nastanka škode ni enakomerno porazdeljena med trajanjem pogodbe ali v primeru spremembe v višini zavarovalnega kritja v času trajanja zavarovanja. Rezervacije za prenosne premije so zmanjšane za stroške pridobivanja zavarovanj. Čiste prenosne premije so se v letu 2004 pri zavarovalnicah v primerjavi s preteklim letom povečale za 13 %, v pozavarovalnicah pa za 16 %.

Zavarovalnice oblikujejo matematične rezervacije v višini sedanje vrednosti ocenjenih bodočih obveznosti zavarovalnice, zmanjšanih za ocenjeno sedanjo vrednost bodočih premij, ki bodo vplačane na podlagi sklenjenih zavarovanj. Čiste matematične rezervacije zavarovalnic, ki sklepajo življenjska zavarovanja, so se v letu 2004 v primerjavi s predhodnim letom povečale za 19 %. Pozavarovalnice niso oblikovale matematičnih rezervacij.

Škodne rezervacije so zavarovalnice in pozavarovalnice oblikovale tako za prijavljene in nerešene škode, ki se praviloma izračunavajo ločeno za vsako škodo posebej, kakor tudi za nastale, a še ne prijavljene oziroma ne dovolj prijavljene škode. Škodne rezervacije za nastale, a še ne prijavljene oziroma ne dovolj prijavljene škode se določi glede na izkušnje preteklih let, upoštevajoč število škod in povprečno priznano odškodnino iz škod, prijavljenih v obračunskem letu, ter pričakovan razvoj v prihodnosti. Škodne rezervacije zajemajo poleg odškodnin tudi stroške reševanja škod. Zavarovalnice so čiste škodne rezervacije v letu 2004 v primerjavi s preteklim letom povečale za 14 %, pri pozavarovalnicah pa so ostale skoraj nespremenjene oziroma so se realno nekoliko znižale (saj se je v letu 2004 povečal znesek oddan v pozavarovanje).

Čiste rezervacije za bonuse in popuste so se v primerjavi s preteklim letom znižale tako pri zavarovalnicah kot pri pozavarovalnicah in sicer za 2 % oziroma za 22 %.

Stanje izravnalnih rezervacij zavarovalnic se je v letu 2004 v primerjavi z letom 2003 pri zavarovalnicah zmanjšalo od 29,7 mrd SIT na 25,9 mrd SIT, pri pozavarovalnicah pa so se nekoliko povečale in sicer 8,2 mrd SIT na 8,6 mrd SIT, kar je posledica zakonskih sprememb.

Zavarovalnice so na dan 31.12.2004 oblikovale čiste rezervacije v korist življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje v višini 14,5 mrd SIT, kar pomeni v primerjavi s preteklim letom povišanje kar za 275%. Dvig teh rezervacij je posledica veliko večjega števila sklenjenih zavarovanj, pri katerih zavarovanec prevzema naložbeno tveganje. Do leta 2003 je bilo namreč stanje teh rezervacij nizko (v letu 2002 so znašale le 211 mio SIT). Število zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje je v letu 2004 naraslo že na 96.313, kar je za 56.049 zavarovancev več kot leto poprej.

Ostale čiste tehnične rezervacije oblikujejo zavarovalnice in pozavarovalnice glede na predvidene bodoče obveznosti in tveganja velikih škod, ki izhajajo na primer iz zavarovanja odgovornosti za jedrsko škodo, proizvajalčeve odgovornosti za farmacevtske izdelke, potresa in drugih obveznosti in tveganja. Čiste ostale zavarovalno-tehnične rezervacije so se v zavarovalnicah v letu 2004 v primerjavi s preteklim letom povečale za 8,5 %, v pozavarovalnicah pa so ostale skoraj nespremenjene.

Poročila pooblaščenih aktuarjev večinoma vsebujejo pozitivna mnenja na oblikovane zavarovalno-tehnične rezervacije. Pri dveh zavarovalnicah je pooblaščeni aktuar opozoril upravo zavarovalnice, da nimata oblikovanih zavarovalno-tehničnih rezervacij v zadostni višini, pri štirih pa, da višina zavarovalnih premij in prihodki iz nekaterih zavarovalnih vrst ne zadoščajo za izpolnjevanje obveznosti iz zavarovalnih pogodb.

3.7. Naložbe kritnega premoženja in kritnih skladov

Finančne naložbe zavarovalnic izkazujejo v zadnjih letih visoke stopnje rasti. Zavarovalnice so imele na dan 31.12.2004 za 515,2 mrd SIT naložb kritnega premoženja, katerega del predstavljajo tudi naložbe kritnih skladov, ki so jih zavarovalnice v skladu s predpisi dolžne oblikovati. Naložbe kritnega premoženja so se v primerjavi s predhodnim letom povečale za 18,3 mrd SIT oz. za 8,2 %, naložbe kritnih skladov pa kar za 54,1 mrd SIT oz. 24,4 %, kar je znatno več, kot je znašal porast zbrane zavarovalne premije v tem obdobju.

Tabela 11: **Naložbe zavarovalnic v obdobju 1996-2004**
(vsi zneski so v mrd SIT na dan 31.12.)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	Indeks 04/96
Naložbe iz lastnih virov	5,7	4,2	5,4	13,3	11,4	16,9	24,3	28,3	37,4	656
Kritni sklad	24,6	35,0	48,3	67,0	91,0	123,8	168,8	221,9	276,0	1130
Kritno premoženje brez kritnih skladov	42,3	57,0	72,4	88,0	107,1	128,0	187,5	220,8	239,1	561
Skupaj	**72,6**	**96,2**	**126,0**	**168,4**	**209,5**	**268,7**	**380,6**	**471,0**	**552,5**	**761**

* Indeksi so računani s podatki v mio SIT
Vir: Poročilo o naložbah kritnega premoženja in kritnih skladov in RN obrazci

V strukturi naložb od leta 1996 do leta 2004 so se bistveno bolj kot ostale, povečale naložbe kritnih skladov, ki z 276 mrd SIT po stanju na dan 31.12.2004 predstavljajo že dobrih 53,6 % naložb celotnega kritnega premoženja.

Tabela 12: **Naložbe pozavarovalnic v obdobju 1996-2004**
(vsi zneski so v mrd SIT na dan 31.12.)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	Indeks 04/96
Naložbe iz lastnih virov	0,6	1,0	3,6	6,9	9,4	9,3	12,5	14,7	17,3	2883
Kritno premoženje brez kritnih skladov	20,2	24,0	25,0	24,2	25,9	29,2	31,3	38,4	39,6	196
Skupaj	**20,8**	**25,1**	**28,6**	**31,1**	**35,3**	**38,5**	**43,9**	**53,1**	**56,9**	**273,6**

* indeksi so računani s podatki v mio SIT
Vir: Poročilo o naložbah kritnega premoženja in kritnih skladov in RN obrazci

Pozavarovalnice izkazujejo nižje stopnje rasti finančnih naložb kot zavarovalnice. Pozavarovalnice so imele na dan 31.12.2004 za 39,6 mrd SIT naložb kritnega premoženja in so se v primerjavi s predhodnim letom povečale le za 1,2 mrd SIT oz. za 3 %.

Tabela 13: **Sestava naložb kritnih skladov in naložb kritnega premoženja zavarovalnic v obdobju 2000-2004** (vsi zneski so v mrd SIT na dan 31.12.)

	Kritni sklad						Kritno premoženje brez kritnih skladov					
	2000	%	2002	%	2004	%	2000	%	2002	%	2004	%
Državni papirji*	45,3	49,8	84,0	49,8	138,1	50,0	22,4	20,9	57,1	30,4	73,2	30,6
Nepremičnine	2,1	2,3	0,6	0,4	0,4	0,1	8,6	8,0	10,7	5,7	8,9	3,7
Posojila	0,5	0,5	0,9	0,5	2,9	1,0	11,8	11,0	10,2	5,4	6,2	2,6
Dolžniški vrednostni papirji	19,0	20,9	43,6	25,8	72,8	26,4	11,9	11,1	22,8	12,2	42,2	17,6
Lastniški vrednostni papirji	4,8	5,3	10,3	6,1	34,4	12,5	16,8	15,7	26,3	14,0	46,4	19,4
Depoziti v bankah	19,1	21,0	28,2	16,7	26,8	9,7	35,2	32,9	39,7	21,2	36,2	15,2
Ostalo	0,2	0,3	1,2	0,7	0,8	0,3	0,4	0,4	20,8	11,2	26,0	10,9
Skupaj	**90,9**	**100**	**168,8**	**100**	**276,0**	**100**	**107,1**	**100**	**187,5**	**100**	**239,1**	**100**

*državni papirji in vrednostni papirji za katere jamči država (1998-2000, državni papirji in posojila z državnim jamstvom)
Vir: Poročilo o naložbah kritnega premoženja in kritnih skladov in RN obrazci

Sredstva kritnega premoženja so bila tudi v letu 2004 naložena predvsem v državne papirje (30,6 %). V primerjavi s preteklimi leti so se precej znižali bančni depoziti (15,2 %), vse bolj pa narašča pomen naložb v lastniške in dolžniške vrednostne papirje, ki v tem letu skupaj predstavljajo že 37 % vseh naložb kritnega premoženja zavarovalnic.

Tudi v strukturi naložb kritnih skladov prevladujejo naložbe v državne papirje v višini 50,0 %. Sledijo jim drugi dolžniški vrednostni papirji s 24,6 %, lastniški vrednostni papirji z 12,5 % in bančne vloge s 9,7 %.

Sektorsko gledano so naložbe zavarovalniškega sektorja v pomembnem obsegu usmerjene v bančne lastniške in dolžniške vrednostne papirje ter bančne vloge. Takšna naložbena politika zavarovalnic je tudi odraz procesa povezovanja bank in

zavarovalnic, to pa pomembno vpliva na lastniško prepletenost domačih finančnih institucij in njihovo skupno izpostavljenost.

Slika 6: **Sestava naložb kritnega premoženja (s kritnimi skladi) zavarovalnic v obdobju 2000 – 2004** (vsi zneski so v mrd SIT na dan 31.12.)

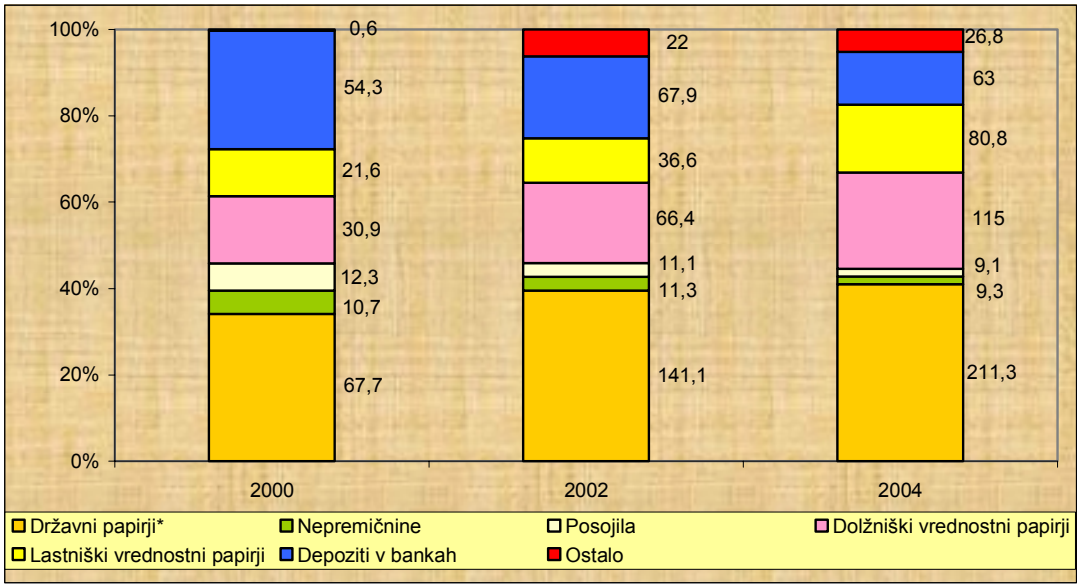

*državni papirji in vrednostni papirji za katere jamči država (1998-2000, državni papirji in posojila z državnim jamstvom)
Vir: Poročilo o naložbah kritnega premoženja in kritnih skladov in RN obrazci

Slika 7: **Sestava naložb kritnega premoženja pozavarovalnic v obdobju 2000-2004** (vsi zneski so v mrd SIT na dan 31.12.)

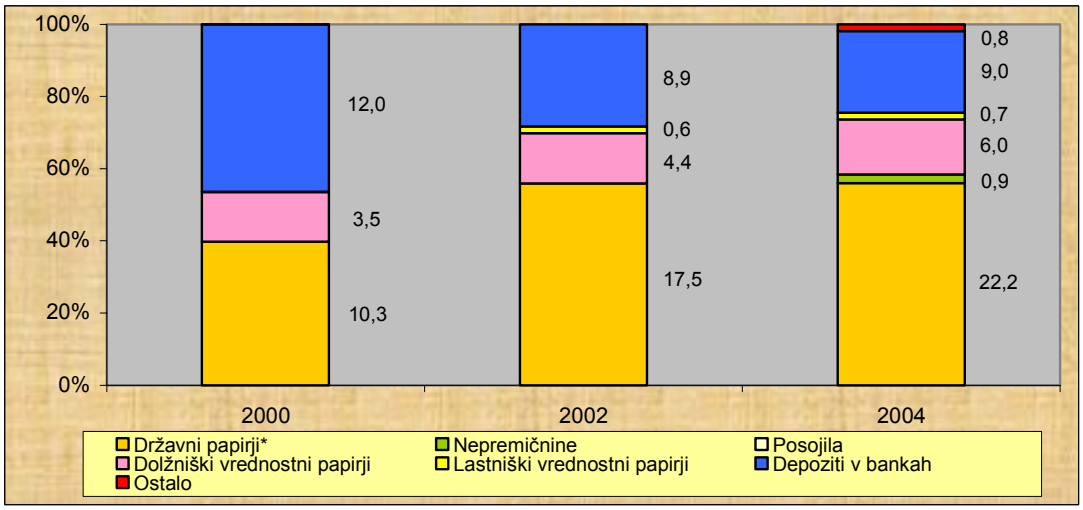

*državni papirji in vrednostni papirji za katere jamči država (1998-2000, državni papirji in posojila z državnim jamstvom)
Vir: Poročilo o naložbah kritnega premoženja in kritnih skladov in RN obrazci

Stanje naložb kritnega premoženja se je v pozavarovalnicah konec leta 2004 v primerjavi z letom 2003 povečalo za 1,2 mrd SIT oz. za 3,2 %. Sredstva kritnega premoženja so bila naložena predvsem v državne papirje in vrednostne papirje, za katere jamči država (56 %), bančne depozite (22,6 %) in dolžniške vrednostne papirje (15,3 %).

V opazovanem obdobju se delež naložb kritnega premoženja brez kritnih skladov v obliki bančnih vlog in posojil zmanjšuje, povečujejo pa se predvsem naložbe v dolžniške in lastniške vrednostne papirje. S takšno dinamiko naložb se naložbe domačih zavarovalnic vse bolj približujejo strukturi naložb držav EU, kjer imajo zavarovalnice največji delež premoženja naloženega v dolžniških in lastniških vrednostnih papirjih. Ker pa domači kapitalski trg večjega obsega takšnih naložb ne omogoča, je za domače zavarovalnice nujna usmeritev tudi na tuje trge.

Tabela 14: **Naložbe kritnega premoženja in kritnih skladov v tujini za zavarovalnice v obdobju 2001-2004** (vsi zneski so v mrd SIT na dan 31.12)

		Državni papirji	Dolžniški vrednostni papirji	Lastniški vrednostni papirji	Posojila	Depoziti v bankah	**Skupaj naložbe v tujini**	**Skupaj naložbe**	**Delež naložb v tujini od celotnih naložb***
Kritno premoženje	***2001***		0,5	1,0		0,5	**2,0**	**128,0**	**1,56**
	2002		1,3	1,3		0,6	**3,1**	**187,5**	**1,68**
	2003		2,2	0,9			**3,2**	**220,8**	**1,44**
	2004	0,3	11,3	1,7			**13,4**	**239,1**	**5,59**
Kritni sklad	***2001***		5,3	0,1			**5,4**	**123,8**	**4,34**
	2002	0,7	11,2	0,1			**12,0**	**168,8**	**7,08**
	2003	1,7	20,0	2,1			**23,8**	**221,9**	**10,74**
	2004	11,5	33,7	5,8	0,8		**51,9**	**276,0**	**18,79**

* deleži so računani s podatki v mio SIT
Vir: Poročilo o naložbah kritnega premoženja in kritnih skladov

Konec leta 2004 so znašale naložbe v tuje delnice in obveznice že 64,3 mrd SIT. Najvišji odstotek naložb v tujini predstavljajo naložbe kritnega sklada zavarovalnic. Iz leta v leto se povišujejo in so v letu 2004 znašale že skoraj 19 % vseh naložb kritnih skladov zavarovalnic. V okviru le teh predstavljajo naložbe v tuje dolžniške vrednostne papirje 46,3 % vseh naložb kritnih skladov zavarovalnic v dolžniške vrednostne papirje, naložbe v tuje lastniške vrednostne papirje pa 16,7 % vseh naložb v tovrstne vrednostne papirje. V letu 2004 so precej porasle tudi naložbe kritnega premoženja v tujini, in sicer za 319 %. Naložbe kritnega premoženja v tujini so tako predstavljale skoraj 6 % vseh naložb kritnega premoženja zavarovalnic. Naložbe kritnega premoženja pozavarovalnic v tujino leta 2004 znašajo 0,2 mrd SIT in predstavljajo le 0,5 % naložb kritnega premoženja pozavarovalnic.

Zavarovalnice so do leta 2001 glede na stanje zavarovalno-tehničnih rezervacij imele primanjkljaj naložb kritnega premoženja, ki je bil deloma posledica dejstva, da so zavarovalnice s temi viri financirale opredmetena osnovna sredstva za zavarovalno dejavnost in terjatve, deloma pa posledica popravkov in odpisov vrednosti naložb oziroma izgub v poslovanju. V letu 2002 pa so prvič izkazale zadovoljivo pokritost zavarovalno-tehničnih rezervacij z naložbami kritnega premoženja, v letu 2003 pa se je ta pokritost še izboljšala, v znatni meri tudi na račun razširitve vrst naložb kot naložb kritnega premoženja s terjatvami do zavarovalcev premoženjskih zavarovanj z dospelostjo do 30 dni in terjatvami za obračunane obresti od naložb v obveznice in druge dolžniške vrednostne papirje ter bančne depozite. To je prikazano v naslednji tabeli.

Tabela 15: **Primerjava oblikovanih drugih zavarovalno-tehničnih rezervacij in vrednosti naložb kritnega premoženja brez kritnih skladov za zavarovalnice in pozavarovalnice v obdobju 1996-2004** (vsi zneski so v mrd SIT)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Naložbe kritnega premoženja	62,6	81,0	97,4	112,2	133,0	157,1	218,8	259,2	278,7
Oblikovani viri ZTR	91,8	105,7	124,0	139,8	163,8	192,1	215,0	235,4	255,2
Razlika	**-29,2**	**-24,6**	**-26,7**	**-27,6**	**-30,8**	**-35,0**	**3,8**	**23,8**	**23,5**

*obresti od naložb + terjatve do zavarovalcev do 30 dni (Uradni list RS, št. 109/2002, uporaba s 14.12.2002). Za leto 2002 je ta znesek znašal 20,8 mrd SIT, za leto 2003 26 mrd SIT, za leto 2004 pa 25 mrd SIT.
Vir: Obrazca St – 43 in St – 55, obrazci RN, poročilo o naložbah kritnega premoženja in kritnih skladov in revidirane bilance stanja zavarovalnic in pozavarovalnic na dan 31.12.1996 - 31.12.2003 in nerevidirane bilance stanja zavarovalnic in pozavarovalnic na dan 31.12.2004

Primanjkljaj naložb glede na velikost zavarovalno-tehničnih rezervacij so zavarovalnice v glavnem uspele sanirati v letu 2002, letu 2003 pa se je pokritost še izboljšala. Konec leta 2004 je ostala pokritost skoraj na enakem nivoju kot konec leta 2003. Tako je pri zavarovalnicah pokritost zavarovalno-tehničnih rezervacij z naložbami kritnih skladov v letu 2004 znašala 112 %, pokritost zavarovalno-tehničnih rezervacij z naložbami kritnega premoženja brez kritnih skladov pa 109 %.

3. 8. Kapitalska ustreznost

Načelo obvladovanja tveganj je pomembno načelo ZZavar. Ob ustreznih zavarovalnotehničnih rezervacijah in primernem nalaganju kritnega premoženja oziroma premoženja kritnih skladov, pozavarovanju, sozavarovanju in upravljanju likvidnosti zavarovalnice obvladujejo tveganja predvsem z zadostnim kapitalom oziroma kapitalsko ustreznostjo (zajamčenim in minimalnim). V skladu z merili ZZavar se kapitalska ustreznost kaže v obveznosti zavarovalnice, da vedno razpolaga z ustreznim kapitalom, ki je odvisen od obsega in vrste zavarovalnih poslov, ki jih zavarovalnica opravlja, ter tveganj, ki jim je izpostavljena pri opravljanju teh poslov. Kapitalska ustreznost se izračunava v skladu z metodologijo, določeno z ZZavar in podzakonskimi predpisi. Kapitalsko ustreznost zavarovalnice ugotovijo in izkažejo na predpisanih obrazcih (samoocenjevanje kapitalske ustreznosti).

Zavarovalnice morajo izračunavati kapitalsko ustreznost in izpolnjene obrazce predložiti Agenciji za zavarovalni nadzor v okviru trimesečnih poročil in v okviru letnega poročanja. Poleti 2004 je Agencija na podlagi sprememb in dopolnitev ZZavar sprejela nov sklep o podrobnejšem načinu izračuna kapitala in izpolnjevanju kapitalskih zahtev ter kapitalske ustreznosti, s katerim je kompozitnim zavarovalnicam predpisala ločeno izračunavanje presežka oziroma primanjkljaja razpoložljivega kapitala za skupino premoženjskih ter skupino življenjskih zavarovanj.

Zavarovalnice so dolžne v vsakem trenutku ugotavljati in izkazovati kapitalsko ustreznost. Če kapital zavarovalnice zaradi povečanih kapitalskih zahtev ali drugih vzrokov ne dosega minimalnega kapitala, določenega v 110. oziroma 111. členu ZZavar, mora uprava zavarovalnice nemudoma sprejeti tiste ukrepe za zagotovitev minimalnega kapitala, za odločanje o katerih je pristojna sama, oziroma izdelati predlog tistih ukrepov, za odločanje o katerih so pristojni drugi organi zavarovalnice. Nedoseganje minimalnega kapitala predstavlja hujšo kršitev pravil o obvladovanju tveganj. Če uprava zavarovalnice nemudoma ne sprejme ukrepov za odpravo tovrstne kršitve, Agencija to z odredbo naloži upravi oziroma upravi in nadzornemu svetu.

Po stanju na dan 31.12.2003 je enajst zavarovalnic od dvanajstih izkazovalo presežek razpoložljivega kapitala, kakor tudi obe pozavarovalnici in vse štiri pokojninske družbe. Po stanju na dan 31.12.2004, kjer smo spremljali kapitalsko ustreznost ločeno za premoženjska in življenjska zavarovanja, sta primanjkljaj razpoložljivega kapitala premoženjskih zavarovanj izkazovali dve od trinajstih zavarovalnic. V obeh primerih je bil primanjkljaj odpravljen in sicer s povečanjem osnovnega kapitala ter z vložki oziroma z naknadnim vplačilom delničarjev v kapitalske rezerve. Tudi pri življenjskih zavarovanjih je ena zavarovalnica na dan 31.12.2004 izkazovala primanjkljaj razpoložljivega kapitala, vzrok za to pa je v nepopolni ločitvi računovodskih postavk med skupino premoženjskih in življenjskih zavarovanj.

Po stanju na dan 31.12.2004 celotni zavarovalni sektor kaže izboljšanje kapitalske ustreznosti glede na 01.01.2004 oziroma 31.12.2003, kar ponazarjajo podatki iz naslednje slike:

Slika 8: **Presežek razpoložljivega kapitala pri izračunu kapitalske ustreznosti zavarovalnic in pozavarovalnic po kvartalih v letu 2004** (podatki so v mrd SIT)

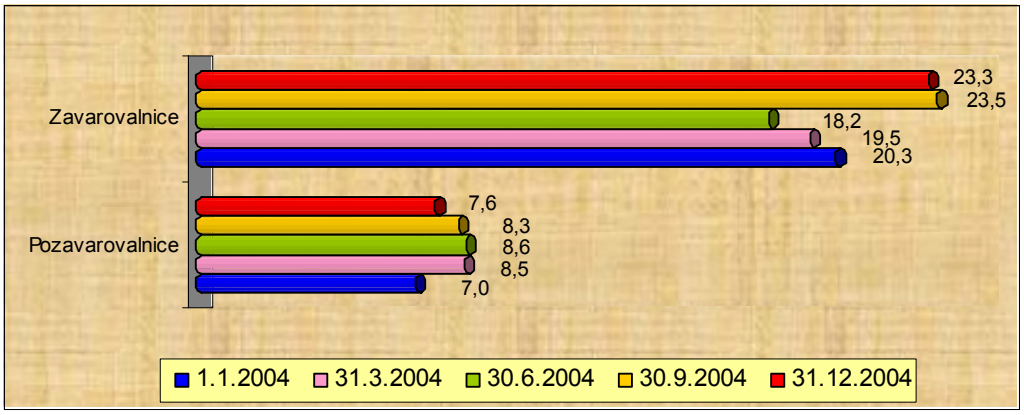

Vir: Obrazci KUS

Na izboljšanje kapitalske ustreznosti je v okviru temeljnega kapitala vplivalo povečanje osnovnega kapitala, izvršeno s povečanjem osnovnega kapitala, ki so ga v letu 2004 izvedle 3 zavarovalnice, kot tudi z vplačilom ustanovnega kapitala za eno novoustanovljeno zavarovalnico. Kapitalska ustreznost se je izboljšala tudi zaradi povišanja postavke posebni prevrednotovalni popravek kapitala v zvezi s sredstvi, ki niso financirana iz zavarovalno-tehničnih rezervacij.

4. POKOJNINSKE DRUŽBE

4.1. Struktura zavarovalnega trga glede na deleže pokojninskih družb

V skladu z ZPIZ-1 je pokojninska družba pravna oseba s sedežem v Republiki Sloveniji, ki ima dovoljenje za opravljanje dejavnosti prostovoljnega dodatnega zavarovanja. Za pokojninsko družbo, za katero je edina dopustna pravno-organizacijska oblika delniška družba, se uporabljajo določbe zakona, ki ureja zavarovalništvo, o zavarovalni delniški družbi, če ni z ZPIZ-1 drugače določeno. Dovoljenje za opravljanje dejavnosti prostovoljnega dodatnega zavarovanja izda Agencija na podlagi pozitivnega mnenja ministra, pristojnega za delo.

Konec leta 2004 so imele dovoljenje Agencije za opravljanje dejavnosti prostovoljnega dodatnega zavarovanja štiri pokojninske družbe.

Tabela 16: **Obračunane kosmate zavarovalne premije in število zavarovancev ter deleži pokojninskih družb v letu 2003 in 2004**

Pokojninska družba	Premije 2003 v mrd SIT	%*	Št. zav. 2003	%	Premije 2004 v mrd SIT	%*	Št. zav. 2004	%
Moja naložba, pokojninska družba d.d.	1,6	12,0	17.347	13,3	2,1	12,0	20.081	12,5
Prva pokojninska družba, d.d.	2,7	20,0	35.796	27,4	4,0	23,5	50.599	31,4
Skupna pokojninska družba d.d.	5,2	38,8	44.770	34,3	6,8	39,4	54.675	33,9
Pokojninska družba A, d.d.	3,9	29,2	32.789	25,1	4,3	25,1	35.723	22,2
SKUPAJ	**13,5**	**100**	**130.702**	**100**	**17,2**	**100**	**161.078**	**100**

* deleži so računani s podatki v mio SIT
Vir: Obrazec St – 50 in St - 19

V letu 2004 so pokojninske družbe obračunale kosmato zavarovalno premijo v skupni višini 17,2 mrd SIT, kar predstavlja v primerjavi s predhodnim letom povečanje za 3.7 mrd SIT oziroma za 27 %. Glede tržnega deleža imajo največje tri družbe skupaj 88 % delež trga. V primerjavi s predhodnim letom so se ravno med temi tremi družbami tržni deleži nekoliko spremenili. Prva pokojninska družba ter Skupna pokojninska družba sta nekoliko povečali svoj tržni delež na račun padca tržnega deleža Pokojninske družba A.

Pokojninske družbe so imele na dan 31.12.2004 zavarovanih 161.078 zavarovancev, kar je za 30.376 zavarovancev več kot v predhodnem letu. Glede na število zavarovancev imajo največje deleže iste tri družbe, ki vodijo tudi po deležih obračunanih zavarovalnih premij.

4.2. Izidi poslovanja

V izkazih poslovnih izidov so za leto 2003 za tri pokojninske družbe zajeti nerevidirani izkazi poslovnih izidov, za eno pokojninsko družbo pa revidirani izkazi poslovnih izidov. Pokojninske družbe so izkaze pripravile na podlagi podzakonskih predpisov Agencije in Slovenskih računovodskih standardov. Vsi podatki so podrobno razčlenjeni v tabelaričnem delu tega poročila.

Tabela 17: **Zbirni izkaz poslovnega izida pokojninskih družb za leto 2003 in 2004**
(vsi zneski so v mio SIT)

	B. IZKAZ IZIDA IZ ŽIVLJENJSKIH ZAVAROVANJ	Leto 2003	Leto 2004
I.	Čisti prihodki od zavarovalnih premij	13.430	17.157
II.	Prihodki naložb	2.651	3.487
IV.	Drugi čisti prihodki od zavarovanja	661	948
V.	Čisti odhodki za škode	16	55
VI.	Sprememba ostalih čistih tehničnih rezervacij (+/-)	-14.535	-18.539
VIII.	Čisti obratovalni stroški	1.077	1.135
IX.	Odhodki naložb	433	781
XI.	Drugi čisti zavarovalni odhodki	691	975
XII.	Donos naložb, prenesen v izkaz izida iz rednega delovanja (-)	785	298
XIII.	Izid iz življenjskih zavarovanj (I+ II + IV – V ± VI – VIII – IX – XI – XII)	-795	-190
	Č. IZRAČUN ČISTEGA IZIDA IZ REDNEGA DELOVANJA		
II.	Izid iz življenjskih zavarovanj (B.XIII)	-795	-190
V.	Donos naložb, prenesen iz izkaza izida iz življenjskih zavarovanj (B.XII)	785	298
IX.	Drugi prihodki od rednega delovanja	1	8
X.	Drugi odhodki za redno delovanje	1	2
XI.	Davek iz dobička iz rednega delovanja	11	13
XII.	Čisti poslovni izid iz rednega delovanja (Č.II + Č.V + Č.IX – Č.X – Č.XI)	-21	102
	D. IZKAZ IZIDA ZUNAJ REDNEGA DELOVANJA		
I.	Izredni prihodki	8	10
II.	Izredni odhodki	1	3
III.	Poslovni izid zunaj rednega delovanja	7	7
	G. ČISTI POSLOVNI IZID OBRAČUNSKEGA OBDOBJA (Č.XII + D.III)	**-14**	**109**

Vir: Revidirani izkazi uspeha pokojninskih družb za leto 2003 in nerevidirani izkazi poslovnega izida pokojninskih družb za leto 2004

Pokojninske družbe so kot sektor v letu 2004 prvič ustvarile dobiček v višini 109 mio SIT. Z izgubo je zaključila samo ena pokojninska družba. Na izboljšanje rezultata pokojninskih družb je vplival porast čistih prihodkov od zavarovalnih premij za 27,7 %, s tem pa so porasle tudi obveznosti pokojninskih družb do oblikovanja ostalih zavarovalno-tehničnih rezervacij, katerih sprememba je porasla za 27,5 %. Zavarovalno-tehnični izid pokojninskih družb je bil tako konec leta še vedno negativen in je znašal 190 mio SIT. Z donosom naložb ter višjimi drugimi prihodki iz rednega poslovanja pa so konec leta prvič dosegle čisti poslovni izid.

4.3. Bilance stanja

Pokojninske družbe so v letu 2004 povečale bilančno vsoto za 22,8 mio SIT oz. za 72,7 %. Največji porast med sredstvi predstavljajo naložbe v zemljišča, zgradbe in druge finančne naložbe, ki so se povečale za 73,7 %. Med viri se je postavka kapitala povečala kar za 105 %, predvsem na račun povečanja osnovnega kapitala ter oblikovanja kapitalskih rezerv. Za 68 % pa so se povečale tudi čiste zavarovalno-tehnične rezervacije.

Tabela 18: **Zbirna bilanca stanja pokojninskih družb na dan 31.12.2003 in 31.12.2004** (vsi zneski so v mio SIT)

		Leto 2003	Leto 2004	Indeks 04/03
	SREDSTVA	**31.409**	**54.239**	**173**
A.	**Neopredmetena dolgoročna sredstva**	138	113	82
B.	**Naložbe v zemljišča in zgradbe ter finančne naložbe**	30.013	52.145	174
	- od tega druge finančne naložbe	27.651	48.592	176
C.	**Naložbe v korist življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje**	0	0	0
Č.	**Terjatve**	112	245	219
D.	**Razna sredstva**	129	335	260
E.	**Aktivne časovne razmejitve**	1.017	1.400	138
	OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	**31.409**	**54.238**	**173**
A.	**Kapital;** od tega:	3.440	7.082	206
	- vpoklicani kapital	3.508	6.070	173
	- kapitalske rezerve	429	1.149	268
B.	**Podrejene obveznosti**	0	0	/
C.	**Čiste tehnične (matematične) rezervacije**	27.693	46.548	168
D.	**Rezervacije za druge nevarnosti in stroške**	35	63	180
F.	**Druge obveznosti**	211	508	241
G.	**Pasivne časovne razmejitve**	30	38	127

Vir: Revidirane bilance stanja pokojninskih družb na dan 31.12.2003 in nerevidirane bilance stanja pokojninskih družb na dan 31.12.2004

4.4. Kazalci poslovanja

Pomembnejši kazalci poslovanja so prikazani v naslednji tabeli:

Tabela 19: **Kazalci poslovanja pokojninskih družb za leto 2003 in 2004**

KAZALEC	2003	2004
Delež obratovalnih stroškov v obračunani premiji	8%	6,6%
Koeficient nalaganja oz. pokritost matematičnih rezervacij z naložbami*	100%	100%
Delež kapitala v financiranju	11%	13%
Čista donosnost kapitala	-0,4%	2,1%
Delež čiste v kosmati obračunani zavarovalni premiji	100%	100%

*+ obresti od naložb (Uradni list RS, št. 109/2002, uporaba s 14.12.2002)
Vir: Obrazec St – 55, revidirane bilance uspeha in nerevidirani izkazi poslovnega izida, revidirani in nerevidirani izkazi stanja, poročilo o naložbah kritnega premoženja in kritnih skladov

Na izboljšanje kazalnika celotnih obratovalnih stroškov, ki prikazuje razmerje med celotnimi obratovalnimi stroški in obračunanimi kosmatimi zavarovalnimi premijami, je tudi v letu 2004 vplival predvsem izdaten porast obsega premij.

Koeficient nalaganja oziroma pokritosti rezervacij, tako kot v preteklem letu, znaša 100 %.

Delež kapitala v obveznostih do virov sredstev, ki kaže stopnjo udeležbe lastniškega kapitala v celotnem financiranju se je, zaradi povečanja kapitala, natančneje zaradi izvedenih povečanj osnovnega kapitala ter oblikovanja kapitalskih rezerv, v primerjavi s preteklim letom, povečal za 2 odstotni točki.

Donosnost kapitala je zaradi čistega dobička v poslovanju v letu 2004 pozitivna, ter se je zaradi boljšega rezultata poslovanja, predvsem pa povečanja kapitala v primerjavi s preteklim letom izboljšala.

Delež čiste v kosmati zavarovalni premiji je v letu 2004 za pokojninske družbe znašal 100%, kar kaže na to, da pokojninske družbe nevarnosti, ki so jih prevzele v kritje, ne pozavarujejo.

4.5. Matematične rezervacije

Pokojninske družbe so na dan 31.12.2004 oblikovale matematične rezervacije v višini 46,5 mrd SIT, kar predstavlja v primerjavi s predhodnim letom porast za 68 %. Znesek čistih matematičnih rezervacij je enak kosmatim matematičnim rezervacijam.

Pokojninske družbe oblikujejo matematične rezervacije v skladu s pokojninskim načrtom. Matematične rezervacije se v času varčevanja izračunajo kot akumulirana vrednost tehničnih premij.

4.6. Naložbe

Vrednost naložb kritnih skladov pokojninskih družb je na dan 31.12.2004 znašala 46,5 mrd SIT in so se v primerjavi s predhodnim letom povečale za 67,4 %. V strukturi naložb še vedno prevladujejo naložbe v državne papirje in vrednostne papirje za katere jamči država, povečal pa se je tudi delež naložb v dolžniške in lastniške vrednostne papirje. Delež naložb v bančne depozite se je znižal iz 21,1 % v letu 2003 na 16,1 % v letu 2004.

Slika 9: **Sestava naložb kritnih skladov pokojninskih družb na dan 31.12.2002, 31.12.2003 in 31.12.2004** (zneski so v mio SIT)

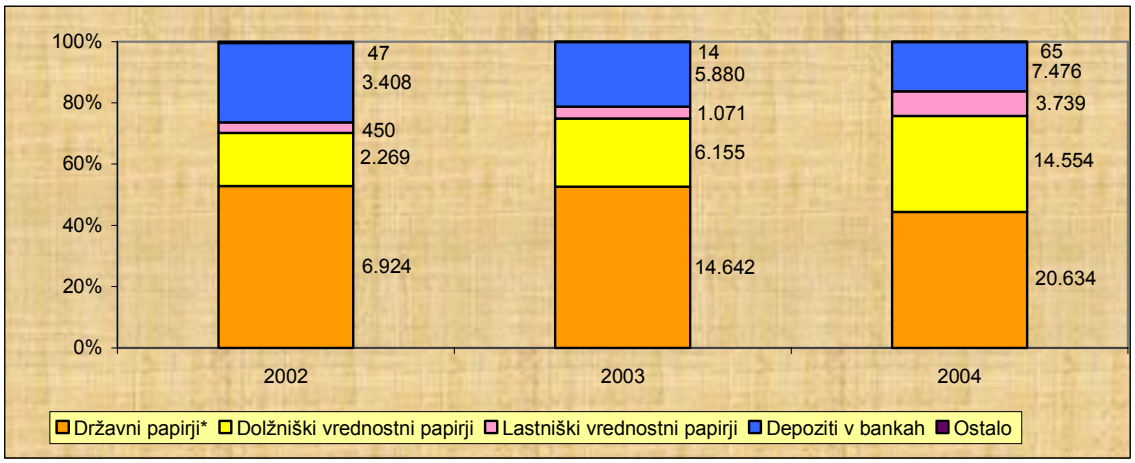

*državni papirji in vrednostni papirji za katere jamči država
Vir: Poročilo o naložbah kritnega premoženja in kritnih skladov

Tudi pri pokojninskih družbah precejšen delež naložb predstavljajo naložbe v tujino. V letu 2004 so znašale naložbe v tuje državne, lastniške in dolžniške vrednostne papirje dobrih 6,5 mrd SIT, kar predstavlja 14 % vseh naložb kritnih skladov pokojninskih družb. Od tega predstavljajo naložbe v tuje lastniške vrednostne papirje 42,9 % vseh naložb v lastniške vrednostne papirje, naložbe v tuje dolžniške vrednostne papirje pa 32,5 % vseh naložb v tovrstne vrednostne papirje.

Tabela 20: **Sestava naložb kritnega premoženja in kritnih skladov v tujini za pokojninske družbe v obdobju 2002-2004** (vsi zneski so v mrd SIT na dan 31.12)

		Državni papirji	Dolžniški vrednostni papirji	Lastniški vrednostni papirji	**Skupaj naložbe v tujini**	**Skupaj naložbe**	**Delež naložb v tujini od celotnih naložb***
Kritni sklad	***2002***	0	0,6	0,2	**0,8**	**13,1**	**6,39**
	2003	0	1,8	0,3	**2,2**	**27,8**	**7,87**
	2004	0,2	4,7	1,6	**6,5**	**46,5**	**14,08**

* deleži so računani s podatki v mio SIT
Vir: Poročilo o naložbah kritnega premoženja in kritnih skladov

4.7. Kapitalska ustreznost

Vse pokojninske družbe so na dan 31.12.2004 izpolnjevale kapitalske zahteve in so kapitalsko ustreznost v letu 2004 glede na leto 2003 znatno povečale, in sicer za 1,6 mrd SIT.

Tabela 21: **Kapitalska ustreznost pokojninskih družb na dan 31.12.2003 in 31.12.2004** (zneski so v mrd SIT)

KAPITAL	**2003**	**2004**
Temeljni kapital	3,2	5,1
Zajamčeni kapital	1,3	1,9
Izpolnjevanje zahteve iz 3. odstavka 106. člena ZZavar	1,9	3,2
Dodatni kapital	0	0,4
Razpoložljivi kapital pokojninske družbe	3,0	5,5
Zahtevani minimalni kapital	1,4	2,5
Kapitalska ustreznost	**1,6**	**3,2**

Vir: Obrazci KUS

5. DRUGE DRUŽBE, KI SE UKVARJAJO Z ZAVAROVALNIMI POSLI

Po določbah ZZavar Agencija za zavarovalni nadzor nadzira tudi Družbo za zavarovanje in financiranje izvoza Slovenije (Slovenska izvozna družba) ustanovljeno na podlagi zakona o Družbi za zavarovanje in financiranje izvoza Slovenije v delu, ki se nanaša na področje kreditnih zavarovanj za njen lasten račun, Sklad dodatnega pokojninskega zavarovanja (Prvi pokojninski sklad), ustanovljen na podlagi določb Zakona o prvem pokojninskem skladu RS in preoblikovanju pooblaščenih investicijskih družb (ZPSPID), zavarovalne in pozavarovalne poole in Slovensko zavarovalno združenje, v delu, ki se nanaša na škodni sklad.

Tabela 22: **Obračunana kosmata premija drugih družb, ki se ukvarjajo z zavarovalnimi posli v letu 2003 in 2004** (zneski so v mrd SIT)

Naziv in vrsta zavarovanja	**2003**	**2004**
Slovenska izvozna družba (kreditno zavarovanje)	1,3	1,7
Prvi pokojninski sklad (življenjsko zavarovanje vezano na enote investicijskih skladov)	0	14,2*
Jedrski pool GIZ (zavarovanje požara in elementarnih nesreč)	0,3	0,3
Slovensko zavarovalno združenje – škodni sklad (zavarovanje odgovornosti pri uporabi motornih vozil)	1,1	0,8

* znesek prenesenih sredstev iz varčevalnega dela PPS na Kritni sklad PPS
Vir: Obrazec St-50

Glavne dejavnosti Slovenske izvozne družbe (SID) so zavarovanje terjatev (kratkoročnih izvoznih in domačih kreditov) pred komercialnimi tveganji, financiranje izvoza, izdajanje garancij, zavarovanje izvoznih kreditov pred nekomercialnimi tveganji, zavarovanje srednjeročnih izvoznih kreditov pred komercialnimi tveganji, zavarovanje investicij v tujini pred političnimi tveganji in faktoring. Zaradi spremembe zakonodaje, zlasti Zakona o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov (Ur. l. RS, št. 2/04), pa tudi zaradi rasti portfelja marketabilnih zavarovanj, je SID konec leta 2004 ustanovila novo zavarovalnico SID – Prvo kreditno zavarovalnico d.d., ki je začela poslovati s 1.1.2005. Nanjo je prenesla portfelj marketabilnih zavarovanj, vsem zavarovancem pa je bilo zagotovljeno neprekinjeno izvajanje pravic in obveznosti iz sklenjenih pogodb.

Prvi pokojninski sklad v imenu in za račun zavarovancev upravlja Kapitalska družba, d.d. z namenom, da pokrije svoje obveznosti do zavarovancev. Te obveznosti izhajajo iz zavarovalnih polic dodatnega pokojninskega zavarovanja, nanašajo pa se na izplačilo pokojninske rente oziroma zavarovalne vsote, če zavarovanec umre prej, preden pridobi pravico do rente. Premija za pokojninsko rento je bila zagotovljena z zamenjavo pokojninskih bonov za točke zavarovalne police.

S 13. julijem 2004 so zavarovanci, ki so bili na ta dan starejši od 55 let, prvi pridobili pravico do pokojninske rente. Tako je s tem dnem nastala razdelitev sredstev in zavarovancev PPS, in sicer na del, ki pripada policam v obdobju preden zavarovanci pridobijo pravico do pokojninske rente (varčevalni sklad PPS) ter Kritni sklad PPS, namenjen izključno kritju obveznosti iz naslova izplačil pokojninskih rent. Pravico do pokojninske rente je v letu 2004 pridobilo 11.002 zavarovancev, iz varčevalnega sklada PPS na Kritni sklad PPS pa so bila prenesena sredstva v višini 14,2 mrd SIT.

Pool za zavarovanje in pozavarovanje jedrskih nevarnosti GIZ je bil ustanovljen leta 1994, njegov temeljni cilj pa je, da uresničuje zavarovalno, sozavarovalno in pozavarovalno dejavnost v zvezi z jedrskimi napravami oziroma uporabo jedrske energije v miroljubne namene in sicer v državi in iz tujine. V Pool je bilo v letu 2004 včlanjenih 7 zavarovalnic in obe pozavarovalnici.

Slovensko zavarovalno združenje – škodni sklad, v katerega prispevajo sredstva vse zavarovalnice, ki sklepajo zavarovanja odgovornosti lastnikov cestnih vozil, rešuje zadeve iz naslova izplačil odškodnin, ki jih povzročijo vozniki neznanih in nezavarovanih vozil, nezavarovanih zrakoplovov ali drugih letalnih naprav in nezavarovanih čolnov.

6. SKLEP

Zavarovalništvo kot celota je v letu 2004 poslovalo uspešno, čeprav je doseglo slabše rezultate kot v predhodnem letu in v letu 2002. Zavarovalnice so dosegle skupen čisti poslovni izid v višini 3,3 mrd SIT. Negativen čisti poslovni izid v višini 3,1 mrd SIT je izkazalo pet zavarovalnic, ki po bilančni vsoti dosegajo 10 % tržni delež. Na slabši poslovni izid je vplival predvsem negativen zavarovalno-tehnični izid iz zdravstvenih zavarovanj, kar je posledica neugodnega razmerja med prihodki od zavarovalnih premij in odhodki za škode. Kot zapisano že v drugem poglavju tega poročila, ki se nanaša na zakonodajni del, so potrebne tudi spremembe v zakonodajni ureditvi dopolnilnih zdravstvenih zavarovanj. Nekoliko slabši zavarovalno-tehnični izid v letu 2004 v primerjavi z letom 2003 pa so dosegle tudi zavarovalnice na področju življenjskih zavarovanj, medtem ko se je na področju premoženjskih zavarovanj zavarovalno-tehnični izid konec leta 2004 izboljšal, predvsem kot posledica ugodnejših gibanj pri obratovalnih stroških.

Kapitalska ustreznost se je v letu 2004 glede na leto 2003 izboljšala za 3 mrd SIT. Zavarovalnice so konec leta izkazovale 23,3 mrd SIT presežka razpoložljivega nad zahtevanim minimalnim kapitalom, kar je v večji meri posledica povečanja posebnega prevrednotovalnega popravka kapitala v zvezi s sredstvi, ki niso financirana iz zavarovalno-tehničnih rezervacij, delno pa tudi izvedenih povečanj osnovnega kapitala. Kapitalsko neustreznost na strani premoženjskih zavarovanj izkazujeta konec leta dve zavarovalnici.

Finančne naložbe zavarovalnic izkazujejo v zadnjih letih visoke stopnje rasti. V strukturi naložb so se v zadnjih letih najbolj povečale naložbe kritnih skladov (dolgoročna zavarovanja), kar kaže na rast življenjskih zavarovanj, ki v makroekonomskem smislu postajajo tudi alternativna oblika varčevanja prebivalstva. Zadovoljiva je tudi dinamika naložb kritnega premoženja brez kritnih skladov, ki so namenjene pokrivanju obveznosti zavarovancem iz premoženjskih zavarovanj. Ugodni poslovni rezultati v letu 2003 in 2004 ter povečanje kapitala sta vplivala na to, da so zavarovalnice v letu 2004 še izboljšale pokritost vseh zavarovalno-tehničnih rezervacij z naložbami kritnega premoženja in kritnega sklada, torej so postale še bolj finančno močne. Nadaljuje se trend zmanjševanja naložb kritnega premoženja in kritnih skladov v obliki bančnih vlog in posojil, povečujejo pa predvsem naložbe v dolžniške in tudi lastniške vrednostne papirje, kar seveda terja še več lastnega kapitala oziroma njegovega presežka nad zakonsko zahtevano mejo. Zaradi omejenih možnosti domačega kapitalskega trga so zavarovalnice z vstopom Slovenije v EU začele še bolj intenzivno nalagati na tujih trgih, predvsem v delnice in obveznice, kjer znaša vrednost naložb konec leta 2004 že 64,3 mrd SIT.

Pozavarovalnici v letu 2004 izkazujeta nekoliko nižji poslovni izid v primerjavi s preteklim letom in sicer v višini 2,2 mrd SIT. Na nižji poslovni izid je v največji meri vplivalo zmanjšanje prihodkov in poslabšanje donosnosti naložb.

Pokojninske družbe kot sektor so v letu 2004 prvič zaključile s pozitivnim čistim izidom v višini 109 mio SIT. Z izgubo je zaključila samo ena pokojninska družba. Pokojninske družbe so v letu 2004 povečale obseg poslovanja, število zavarovancev pa se je povečalo za 30.376. Povečale so se zbrane zavarovalne premije in iz njih izhajajoče obveznosti po oblikovanju matematičnih rezervacij, ki so se v primerjavi s preteklim letom povečale za 68 %. Tudi v letu 2004 so vse pokojninske družbe zadovoljivo pokrivale zavarovalno-tehnične rezervacije z naložbami. Vse pokojninske družbe so na dan 31.12.2004 izpolnjevale kapitalske zahteve, presežek razpoložljivega nad zahtevanim minimalnim kapitalom pa se je konec leta 2004 glede na konec leta 2003 skoraj podvojil.

II. POROČILO O DELU AGENCIJE ZA ZAVAROVALNI NADZOR ZA LETO 2004

1. UVOD

Agencija za zavarovalni nadzor (v nadaljevanju: Agencija) je bila ustanovljena na podlagi Zakona o zavarovalništvu 1. junija 2000, ko je Vlade Republike Slovenije imenovala strokovni svet in direktorja Agencije. Nadaljevala je delo Urada za zavarovalni nadzor, ki je bil ustanovljen let 1995 in organiziran kot organ v sestavi Ministrstva za finance.

Osnovni cilj Agencije je varovanje interesov zavarovalcev, ki ga poskuša dosegati z zmanjševanjem in odpravljanjem nepravilnosti na področju zavarovalništva.

Agencija je pravna oseba, ki je pri izvrševanju svojih nalog in pristojnosti samostojna in neodvisna ter za svoje delo odgovorna Državnemu zboru.

Organa Agencije sta strokovni svet in direktor. Strokovni svet Agencije je pristojen za odločanje o dovoljenjih in soglasjih ter o drugih posamičnih zadevah, o katerih odloča Agencija, če ni v Zakonu o zavarovalništvu drugače določeno; sprejema predpise, kadar Zakon o zavarovalništvu določa, da predpis sprejme Agencija; sprejema splošne akte Agencije in izvršuje druge naloge iz pristojnosti Agencije, če Zakon o zavarovalništvu ne določa, da je za izvajanje nalog pristojen drug organ Agencije.

V letu 2004 se je strokovni svet, katerega predsednik je bil dr. France Križanič, sestal na osemindvajsetih rednih sejah. Direktor vodi poslovanje in organizira delo Agencije in njenih strokovnih služb. Direktor Agencije je mag. Jurij Gorišek.

Temeljne naloge Agencije so priprava podzakonskih predpisov, ki so pravna podlaga za urejanje, kontrolo in nadzor zavarovalnega trga v Republiki Sloveniji, opravljanje nadzora nad subjekti zavarovalnega trga ter izdajanje raznovrstnih dovoljenj na področju zavarovalništva.

Podatki v poročilu za leto 2004 se večinoma nanašajo na obdobje od 1. januarja do konca leta 2004, razen v posameznih primerih, ko se nanašajo tudi na obdobje pred 1. januarjem 2004 ali po zaključku leta 2004, če je to smiselno zaradi celovitejšega poročanja o posameznih dejstvih oziroma dogodkih, ki se nanašajo na delo Agencije.

2. NOTRANJA ORGANIZACIJA IN FINANCIRANJE AGENCIJE ZA ZAVAROVALNI NADZOR V LETU 2004

2.1. Notranja organizacija in podatki o zaposlenih

V mesecu juniju 2004 je strokovni svet Agencije sprejel Sklep o spremembi Poslovnika Agencije za zavarovalni nadzor ter Spremembe in dopolnitve Pravilnika o notranji organizaciji ter sistematizaciji delovnih mest. Sprejete spremembe se nanašajo na novo notranje-organizacijsko strukturo, kjer se je zaradi boljše razporeditve dela ustanovil nov sektor, in sicer Sektor za zunanji nadzor.

Slika 1: **Notranje-organizacijska struktura Agencije za zavarovalni nadzor:**

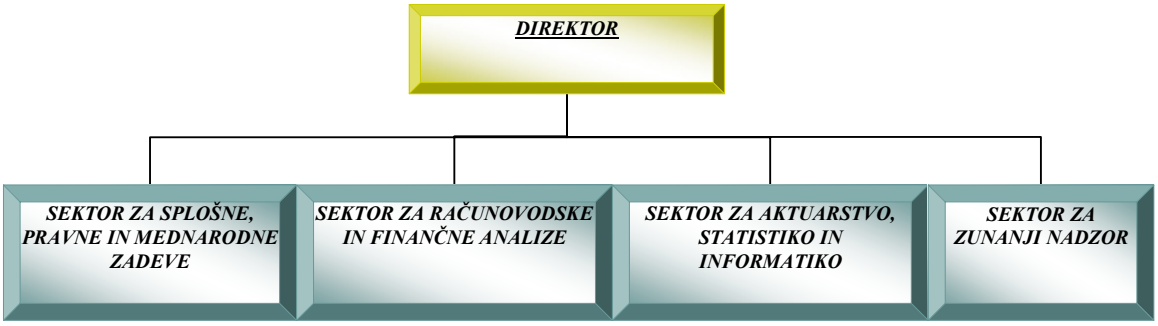

Delo Agencije je organizirano v štirih sektorjih (Sektor za splošne, pravne in mednarodne zadeve, Sektor za računovodske in finančne analize, Sektor za aktuarstvo, statistiko in informatiko ter Sektor za zunanji nadzor), pri čemer ima posamezni sektor lahko enega ali več oddelkov, ki se oblikujejo po posameznih zaokroženih delovnih področjih ali za izvajanje posameznih zaokroženih nalog.

Ob ustanovitvi, junija 2000, je bilo v Agenciji zaposlenih osem delavcev, ki so prešli v njen okvir iz bivšega Urada RS za zavarovalni nadzor. Od takrat, pa do konca leta 2004, je Agencija usmerila veliko naporov v pridobivanje izkušenih kadrov.

Tabela 1: **Podatki o delavcih Agencije po stopnji strokovne izobrazbe na dan 31. 12. 2004**

Stopnja strokovne izobrazbe	**Št. zaposlenih**
V – srednja	1
VI – višja	1
VII – visoka	1
VII –univerzitetna	20
VIII –magisterij	5
IX – doktorat	1
Skupaj	**29**

Vir: Podatki Agencije za zavarovalni nazor

Tabela 2: **Podatki o delavcih Agencije po nazivu strokovne izobrazbe na dan 31. 12. 2004**

Naziv strokovne izobrazbe	**Št. zaposlenih**
ekonomski tehnik	1
višji upravni delavec	1
diplomirani ekonomist	1
univerzitetni diplomirani ekonomist	13
univerzitetni diplomirani inženir matematike	2
profesor matematike	1
univerzitetni diplomirani pravnik	4
magister znanosti	5
doktor znanosti	1
Skupaj	**29**

Vir: Podatki Agencije za zavarovalni nazor

Po stanju na dan 31.12.2004 je Agencija štela devetindvajset zaposlenih, od katerih ima dvajset univerzitetno izobrazbo, pet jih ima magistrski naziv, en zaposlen ima naziv doktorja znanosti, pet pa jih ima tudi dovoljenje za opravljanje nalog pooblaščenega aktuarja.

Tabela 3: **Sistematizacija delovnih mest Agencije s številom zaposlenih na dan 31. 12. 2004**

Notranje organizacijska struktura	**Št. zaposlenih**
direktor	1
vodja sektorja	4
pomočnik vodje sektorja	3
svetovalec agencije	2
svetovalec direktorja	10
višji svetovalec	3
svetovalec I	3
svetovalec II	1
računovodja	1
poslovni sekretar	1
Skupaj	**29**

Vir: Podatki Agencije za zavarovalni nazor

Tabela 4: **Notranje organizacijska struktura Agencije s številom zaposlenih na dan 31. 12. 2004**

Notranje organizacijska struktura	**Št. zaposlenih**
Direktor	1
Svetovalec Agencije	1
Sektor za splošne, pravne in mednarodne zadeve	10
Sektor za računovodske in finančne analize	6
Sektor za aktuarstvo, statistiko in informatiko	5
Sektor za zunanji nadzor	6
Skupaj	**29**

Vir: Podatki Agencije za zavarovalni nazor

Zaposleni na Agenciji ne smejo biti člani organov zavarovalnic oziroma drugih oseb, nad katerimi Agencija opravlja nadzor in tudi ne smejo opravljati nalog za te pravne osebe. Prav tako morajo kot zaupne varovati podatke o osebah, nad katerimi Agencija opravlja nadzor, in druge podatke o dejstvih in okoliščinah, ki so jih izvedeli v zvezi z opravljanjem dela, razen podatkov, ki so po določbah Zakona o zavarovalništvu javno dostopni, in sicer tudi po prenehanju delovnega razmerja.

2.2. Financiranje

Od oktobra 2002 velja spremenjena Tarifa o taksah in nadomestilih (Tarifa – 1) (Ur. l. RS, št. 89/02), ki jo je strokovni svet Agencije sprejel junija 2002 in h kateri je Vlada Republike Slovenije dala svoje soglasje v začetku oktobra 2002. S spremembo navedene tarife v oktobru 2002 je bilo znižano letno nadomestilo, določeno s prvo tarifo o taksah in nadomestilih. Le-to sedaj za zavarovalnice in pokojninske družbe znaša 0,12% od osnove (vplačana premija v preteklem letu), za zavarovalnice v zavarovalniški skupini 0,13% od osnove (vplačana premija v preteklem letu), za zavarovalno zastopniške in posredniške družbe 0,06% od osnove (prihodki iz naslova opravljanja storitev zavarovalnega zastopanja oziroma posredovanja v

preteklem letu) ter za Slovensko zavarovalno združenje 0,12% od osnove (prispevki zavarovalnic v preteklem letu v škodni sklad).

V letu 2005 je bilo zaradi sprememb in dopolnitev ZZavar potrebno spremeniti tudi Tarifo o taksah in nadomestilih (Tarifa-1A).

3. DELO AGENCIJE ZA ZAVAROVALNI NADZOR V LETU 2004

ZZavar določa, da Agencija na njegovi podlagi izdaja predpise in izvaja nadzor nad zavarovalnicami, zavarovalno zastopniškimi in zavarovalno posredniškimi družbami ter zavarovalnimi zastopniki in zavarovalnimi posredniki. Agencija je pristojna tudi za izvajanje nadzora nad pravnimi osebami, povezanimi z zavarovalnico, če je to potrebno zaradi nadzora nad poslovanjem zavarovalnic. Pristojna je tudi za opravljanje nadzora nad zavarovalnico v zavarovalniški skupini ter zavarovalnim in mešanim zavarovalnim holdingom.

V skladu z 342. in 377. členom Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-1) (Ur.l. RS, št. 106/99, 72/00, 81/00 in 52/01; v nadaljevanju: ZPIZ-1) je Agencija pristojna tudi za izdajo dovoljenj pokojninskim družbam in za izvajanje nadzora nad njihovim poslovanjem.

Agencija opravlja nadzor tudi nad poslovanjem Jedrskega poola ter nad poslovanjem Slovenskega zavarovalnega združenja v delu, ki se nanaša na poslovanje škodnega sklada.

Prav tako je Agencija pristojna za nadzor poslovanja Slovenske izvozne družbe v delu, ki se nanaša na zavarovalne posle za lasten račun. V skladu z osmim odstavkom 17. člena novega Zakona o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov (ZZFMGP) (Ur. l. RS, št. 2/04), ki je nadomestil Zakon o družbi za zavarovanje in financiranje izvoza Slovenije ter Zakon o poroštvih Republike Slovenije za zadolževanje za potrebe financiranja izvoza, je morala Slovenska izvozna družba najkasneje do 31.12.2004 svoj status in dejavnost v zvezi z zavarovalnimi posli za lasten račun uskladiti s predpisi, ki urejajo poslovanje zavarovalnic.

Po določbah ZZavar Agencija nadzira še poslovanje Sklada dodatnega pokojninskega zavarovanja (Prvi pokojninski sklad), ki je bil ustanovljen na podlagi ZPIZ-1. Upravljalec Prvega pokojninskega sklada v imenu in za račun zavarovancev je Kapitalska družba pokojninskega in invalidskega zavarovanja, d.d., zakonska podlaga za njegovo delovanje pa je Zakon o prvem pokojninskem skladu Republike Slovenije in preoblikovanju pooblaščenih investicijskih družb (ZPSPID) (Ur. l. RS, št. 50/99 in 58/02), ki v 23. členu določa, da Agencija opravlja nadzor nad upravljanjem in pri tem smiselno uporablja določila ZZavar.

3.1. Delo na zakonodajnem področju

3.1.1. Izdaja novih ter sprejem sprememb in dopolnitev obstoječih podzakonskih predpisov

V skladu z 2. točko 256. člena ZZavar je Agencija pristojna za pripravo in sprejem podzakonskih predpisov, ki imajo podlago v ZZavar.

V letu 2004 je Agencija zaradi obsežnih sprememb in boljše preglednosti oblikovala tri nove podzakonske predpise, ki so nadomestili obstoječe. Eden od teh je bil objavljen v Uradnem listu v začetku leta 2005.

V mesecu juliju 2004 je tako sprejela nov Sklep o podrobnejšem načinu izračuna kapitala in izpolnjevanju kapitalskih zahtev ter kapitalske ustreznosti (Ur. l. RS, št. 83/04), v mesecu oktobru 2004 nov Sklep o podrobnejših pravilih za izračun minimalnega kapitala zavarovalnic (Ur. l. RS, št. 118/04) ter decembra 2004 nov Sklep o podrobnejših pravilih naložb kritnega premoženja in premoženja kritnega sklada ter načinu in rokih poročanja (Ur. l. RS, št. 3/05).

Prav tako je v lanskem letu Agencija spremenila in dopolnila pet podzakonskih predpisov, od tega so bile štiri spremembe in dopolnitve objavljene v Uradnem listu v letu 2004, ena pa v začetku leta 2005.

V letu 2004 je bil Sklep o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic – SKL 2002 spremenjen in dopolnjen kar dvakrat in sicer v mesecu juniju ter v mesecu decembru, spremembe in dopolnitve pa so bile objavljene v Uradnih listih št. 74/04 ter 139/04.

V mesecu avgustu 2004 je Agencija sprejela Sklep o spremembah in dopolnitvah sklepa o podrobnejšem načinu izračuna kapitala in izpolnjevanju kapitalskih zahtev ter kapitalske ustreznosti zavarovalnic (Ur. l. RS, št. 95/04), v mesecu septembru 2004 Sklep o spremembah in dopolnitvah sklepa o pošiljanju zavarovalno-statističnih podatkov – SKL2002 (Ur. l. RS, št. 105/04) ter v mesecu decembru 2004 še Sklep o spremembah in dopolnitvah navodila o načinu elektronskega poročanja zavarovalnice o naložbah kritnega premoženja in premoženja kritnega sklada (Ur. l. RS, št. 3705).

Zaradi novih določb Zakona o zavarovalništvu je Agencija v letu 2004 na novo oblikovala tri podzakonske predpise in eno navodilo: v mesecu juliju 2004 Sklep o poročilu glede vrst in vrednosti naložb, ki niso financirane iz zavarovalno-tehničnih rezervacij (Ur. l. RS, št. 83/04), v mesecu avgustu 2004 Sklep o višini najnižjih začetnih sredstev odškodninskega urada (Ur. l. RS, št. 105/04), v mesecu novembru 2004 Sklep o višini maksimalne obrestne mere (Ur. l. RS, št. 128/04) ter v mesecu avgustu 2004 Navodilo o izračunu postavke »Posebni prevrednotovalni popravek kapitala v zvezi s sredstvi, ki niso financirana iz zavarovalno-tehničnih rezervacij« v obrazcih KUS-P in KUS-Ž, ki ga morajo zavarovalnice ugotavljati pri izračunu kapitalske ustreznosti (Ur. l. RS, št. 95/04).

3.1.2. Sodelovanje pri pripravi sprememb in dopolnitev Zakona o zavarovalništvu

Dne 06.05.2004 je bil v Uradnem listu RS, št. 50, objavljen Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o zavarovalništvu (ZZavar-B), ki je začel veljati naslednji dan po objavi. Agencija je že v letu 2003 in prvih mesecih leta 2004 aktivno sodelovala pri njegovi pripravi. Osrednji razlog za spremembe in dopolnitve omenjenega zakona je dokončna uskladitev z direktivami. Pri pripravi sprememb in dopolnitev ZZavar je Agencija upoštevala tudi priporočila IMF in skupine strokovnjakov iz EU s področja nadzora nad finančnim sektorjem, t.i. »Peer Review«, podana v okviru posameznih ocenjevanj slovenskega zavarovalniškega sektorja. ZZavar je s temi spremembami postal usklajen tudi z novelo Zakona o gospodarskih družbah (ZGD-F, Ur. l. RS, št. 45/01), novim Zakonom o javnih agencijah, spremenjenim Zakonom o prekrških ter novimi slovenskimi računovodskimi standardi.

Najpomembnejše spremembe, ki jih prinaša ZZavar-B, se nanašajo na višje kapitalske zahteve ter način izračunavanja kapitalske ustreznosti posameznih zavarovalnic in zavarovalniških skupin. Prinaša razširitev dejavnosti zavarovalnic, ki lahko opravljajo tudi finančne posle, ki so z zavarovalnimi posli v neposredni in posredni zvezi. Prav tako vnaša spremembe na področje sodelovanja z nadzornimi organi drugih držav članic, nadzora nad zavarovalniško skupino, rednega poročanja Agenciji, dopolnjuje pravice, status, obveznosti ter postopke odločanja Agencije.

3.2. Izdaja dovoljenj in soglasij

V letu 2004 je Agencija na podlagi drugega odstavka 353. člena Zakona o zavarovalništvu izdala dovoljenja za opravljanje zavarovalnih poslov še preostalim sedmim zavarovalnicam.

Nadalje je Agencija v letu 2004 izdala 4 dovoljenja za opravljanje zavarovalnih poslov po prvem odstavku 65. člena Zakona o zavarovalništvu, dve tovrstni dovoljenji je zavrgla, izdala pa je tudi eno odločbo o prenehanju dovoljenja za opravljanje zavarovalnih poslov na podlagi 69. člena Zakona o zavarovalništvu. Na podlagi drugega oziroma četrtega odstavka 65. člena Zakona o zavarovalništvu je izdala eno dovoljenje za delitev in eno dovoljenje za prenos zavarovalnih pogodb z ene zavarovalnice na drugo zavarovalnico.

Agencija je v letu 2004 izdala 13 dovoljenj za opravljanje funkcije člana uprave v zavarovalnici, 1 vlogo za pridobitev tovrstnega dovoljenja pa je zavrnila.

V letu 2004 je Agencija na podlagi drugega odstavka 18. člena Zakona o zavarovalništvu izdala pet dovoljenj pravnim osebam za pridobitev kvalificiranega deleža v zavarovalnici.

Na podlagi petega odstavka 65. člena Zakona o zavarovalništvu je Agencija leta 2004 izdala štiri dovoljenja zavarovalnicam za prenos izločenih poslov.

Na podlagi 72. člena Zakona o zavarovalništvu je Agencija v letu 2004 izdala eno soglasje k spremembi zavarovalnih vrst, eno pa je zavrnila.

Na podlagi drugega odstavka 122. člena Zakona o zavarovalništvu je Agencija dvema zavarovalnicama in eni pokojninski družbi dovolila prekoračitev zakonskih omejitev posameznih vrst naložb, na podlagi drugega odstavka 123. člena Zakona o zavarovalništvu pa je izdala dovoljenja trem zavarovalnicam in eni pokojninski družbi za nalaganje kritnega premoženja in premoženja kritnega sklada v tujini, eni pokojninski družbi je tovrstno dovoljenje zavrnila.

Nadalje je Agencija je v letu 2004 skupno izdala 932 dovoljenj na področju opravljanja poslov in dejavnosti zavarovalnega zastopanja oziroma posredovanja. Od tega je bilo izdanih 97 dovoljenj zavarovalnim zastopniškim in posredniškim družbam ter samostojnim podjetnikom za opravljanje dejavnosti zavarovalnega zastopanja in posredovanja, 835 dovoljenj oziroma ugotovitvenih odločb pa je bilo izdanih fizičnim osebam za opravljane poslov zavarovalnega zastopanja oziroma posredovanja. Prav tako je Agencija zavrnila oziroma zavrgla 27 zahtev za izdajo dovoljenja za opravljanje dejavnosti oziroma poslov zavarovalnega zastopanja oziroma posredovanja.

V letu 2004 je Agencija izdala štiri predhodna mnenja bankam za opravljanje storitev zavarovalnega posredovanja na podlagi petega odstavka 227. člena Zakona o zavarovalništvu.

3.3. Izvajanje nadzora nad poslovanjem zavarovalnic

3.3.1. Preverjanje poročil in obvestil

Agencija je tudi v letu 2004 tekoče spremljala in analizirala poslovanje zavarovalnic, pozavarovalnic in pokojninskih družb na podlagi statističnih podatkov, računovodskih izkazov in drugih poročil, ki so jih le te dolžne pošiljati po določbah ZZavar, njegovih podzakonskih predpisov in drugih zakonov. Agencija pri preverjanju poročil in obvestil preverja pravočasnost ter pravilnost poročanja, s podrobnejšo analizo in navzkrižnim nadzorom pa ugotavlja morebitne vsebinske nepravilnosti.

V primeru ugotovljenih kršitev pri poročanju je Agencija nadzorovance pozvala k odpravi ugotovljenih kršitev, lahko pa so takšne ugotovljene kršitve privedle tudi do podrobnejšega nadzora s pregledom poslovanja nadzorovanca.

3.3.2. Pregledi poslovanja

Delavci Agencije so v letu 2004 opravili preglede poslovanja v 5 zavarovalnicah ter v 4 pokojninskih družbah. Pri tem so posebno pozornost namenili ponudnikom pokojninskih zavarovanj, v primeru kompozitnih zavarovalnic ločenemu vodenju življenjskega in premoženjskega dela zavarovanj ter mreži zavarovalnih zastopnikov in posrednikov.

S ciljem čim boljšega izvajanja pregledov poslovanja je Agencija v oktobru leta 2004 oblikovala interni Načrt inšpekcij za obdobje od oktobra do decembra leta 2004 ter za leto 2005. Prav tako je v ta namen že v letu 2003 v okviru projekta »Strenghtening of the Insurance Supervisiory Authority (ISA)«, ki je potekal preko tehnične pomoči Phare, skupaj z angleško družbo PricewaterhouseCoopers, pripravila tudi priročnik za izvajanje inšpekcijskih pregledov na kraju samem.

3.3.3. Izrekanje ukrepov nadzora

Agencija je v letu 2004 na podlagi pregledov poslovanja in spremljanja rednih poročil ugotovila nepravilnosti in izdala 13 odredb o odpravi kršitev oziroma odredb o dopolnitvi poročil in sicer sedmim zavarovalnicam ter eni pokojninski družbi.

Glavne kršitve zaradi katerih je Agencija v letu 2004 izdala odredbe za odpravo le-teh, so se nanašale na kršitve v zvezi z naložbami kritnega premoženja in kritnega sklada, nedosledno ločeno vodenje poslovnih knjig premoženjskih in življenjskih zavarovanj, zaradi kršitev določb v zvezi s statutom, nedoseganja kapitalskih zahtev, nepopolno navedenih splošnih pogojev v zavarovalnih policah ter zaradi tega, ker so posle zavarovalnega zastopanja opravljale osebe, ki niso imele dovoljenja Agencije, ker zavarovalni zastopniki in posredniki ter zavarovalno zastopniške in posredniške družbe niso bili vpisani v register.

3.4. Sodelovanje z domačimi in tujimi nadzornimi organi in institucijami

Pri opravljanju svojega dela Agencija redno sodeluje s pristojnimi ministrstvi, zlasti Ministrstvom za finance, Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve ter Ministrstvom za zdravje, kakor tudi z Banko Slovenije, Agencijo za trg vrednostnih papirjev, Slovenskim inštitutom za revizijo, Slovenskim zavarovalnim združenjem, Uradom za preprečevanje pranja denarja in Uradom za preprečevanje korupcije.

V skladu s Pravilnikom o medsebojnem sodelovanju so imeli člani Komisije za medsebojno sodelovanje nadzornih organov v sestavi namestnika guvernerja Banke Slovenije oziroma direktorja Oddelka za bančni nadzor, direktorja Agencije za trg vrednostnih papirjev in direktorja Agencije za zavarovalni nadzor, v letu 2004 tri srečanja.

V skladu z drugim odstavkom 6. člena Pravilnika, ki določa, da dolžnost sklicevanja sestankov in priprave zapisnika vsako leto preide na drug nadzorni organ, je ta obveznost konec leta 2004 prešla od Banke Slovenije na Agencijo za trg vrednostnih papirjev. Že v letih 2003 in 2004 je Agencija skupaj z obema finančnima nadzornima institucijama pripravila skupno poročilo o delu vseh treh nadzornih institucij ter ga posredovala Državnemu zboru RS.

Agencija sodeluje tudi z nadzornimi organi zavarovalnega oziroma finančnega nadzora držav članic EU, Hrvaške, BIH in Makedonije. V letu 2004 sporazum o sodelovanju sklenila z nadzorom BIH, v letu 2005 pa še s hrvaškim nadzorom.

Že v letu 2001 se je Agencija dogovorila z Evropsko banko za obnovo in razvoj (EBRD) o financiranju projekta razvoja informacijskega sistema Agencije za zavarovalni nadzor (»Slovene Insurance Supervisory Agency – Systems development«). Za izvedbo tega projekta je bila v okviru javnega razpisa s strani EBRD izbrana irska svetovalna družba Vizor. Namen projekta je vzpostavitev ustrezne baze podatkov na Agenciji, ustreznih postopkov obdelave omenjenih podatkov ter vzpostavitvi elektronskega poročanja nadzorovanih subjektov. Trimesečni projekt, ki je bil namenjen samo statistični obdelavi premoženjskih zavarovanj, se je zaključil konec leta 2002. Agencija je konec leta 2003 s svetovalno družbo Vizor podpisala pogodbo še za statistično obdelavo za področje življenjskih zavarovanj in enoletno vzdrževalno pogodbo. S tem bo vzpostavila informacijski sistem, ki bo podpiral elektronsko poročanje ter avtomatsko spremljanje statističnih podatkov za področje premoženjskih in življenjskih zavarovanj.

3.4.1. Odbor evropskih zavarovalnih in pokojninskih nadzornikov - CEIOPS

Vse pomembnejše postaja tudi sodelovanje Agencije v Odboru evropskih zavarovalnih in pokojninskih nadzornikov (Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors CEIOPS), ki je bil kot neprofitna organizacija ustanovljen 28. maja 2004 v Frankfurtu na osnovi odločitve Sveta ECOFIN z dne 20. januarja 2004. Agencija v okviru CEIOPS sodeluje na več nivojih, kar pomeni možnost za soustvarjanje novih zakonodajnih rešitev, hkrati pa tudi možnost za izobraževanje zaposlenih Agencije.

Glavno telo CEOIPS predstavlja skupščina predstojnikov zavarovalnih nadzornih organov držav članic, Upravni odbor (Managing Board) CEIOPS, ki je sestavljen iz sedmih članov, pa vodi in usklajuje delo CEIOPS ob pomoči generalnega sekretarja. Član Upravnega odbora je tudi direktor Agencije. Trenutno predseduje CEOIPS

predstojnik danskega nadzora, njegov namestnik je predsednik nemške finančne nadzorne institucije, ostalih pet članov pa prihaja iz V. Britanije, Francije in Belgije, Litve in, kot že omenjeno, tudi iz Slovenije. Direktor Agencije je bil kot član Upravnega odbora na plenarnem zasedanju oktobra 2004 imenovan tudi za notranjega revizorja CEIOPS.

V letu 2004 se je direktor Agencije udeležil treh plenarnih zasedanj Upravnega odbora in sicer februarja v Parizu, junija v Bruslju, oktobrsko zasedanje pa je potekalo v Ljubljani, kar pomeni, da je Agencija poskrbela tudi za njegovo organizacijo. V letu 2004 in tudi 2005 se je direktor Agencije, kot član Upravnega odbora, udeležil tudi sestankov s predstavniki Evropske Komisije.

Za izpolnjevanje svojih nalog CEIOPS ustanavlja stalne odbore in projektne delovne skupine. Tako predstavlja največjo obstoječo nalogo CEIOPS projekt Solventnost II, v okviru katerega deluje pet delovnih skupin, in sicer dve delovni skupini v okviru prvega stebra, to je za preudarna pravila na področju življenjskih zavarovanj in na področju premoženjskih zavarovanj, delovna skupina za revizijo nadzornega procesa v okviru drugega stebra, ter za računovodstvo in razkritja v okviru tretjega stebra.

Namen navedenega projekta je prenoviti obstoječa pravila sistema preudarnega nadzora na področju zavarovalništva in oblikovati celovit sistem preudarnega nadzora, ne pa zgolj izboljšati merila v zvezi z kapitalskimi zahtevami in režimom solventnosti. Pri tem ima novi sistem solventnosti enako kot dosedanji za glavni cilj varstvo zavarovancev. V ta namen mora nuditi nadzornikom primerna orodja in pooblastila za ovrednotenje celovite solventnosti vseh nadzorovanih subjektov, na osnovi ocen vseh važnejših predvidenih tveganj. Ta sistem pokriva tako kvantitativne kot kvalitativne elemente trdnosti določenega zavarovalnega podjetja, kot so npr. sposobnost uprave, notranje kontrole tveganj, spremljava tveganj itd.. Novi sistem solventnosti bo vplival na spremembe večine obstoječih direktiv.

Podobno kot Basel II je tudi ta projekt razdeljen na tri stebre oziroma področja: kvantitativne zahteve v prvem stebru, nadzorne aktivnosti v drugem stebru ter poročanje nadzornikov in javna razkritja v tretjem stebru. K tveganjem usmerjen pristop vključuje tudi upoštevanje notranjih modelov za upravljanje tveganj in za boljše prikazovanje strukture tveganj kot je to mogoče z dosedanjimi standardnimi formulami izračunov solventnosti. Tako lahko notranji model povzroči tudi višji ali nižji izračun solventnostnega kapitala glede na standardni pristop.

Glavni poudarek projekta Solventnost II je na kapitalskih zahtevah in nadzornih pregledih individualnih pravnih subjektov. Ne glede na to pa EU Komisija pričakuje, da bodo upoštevani tudi vsi važnejši vidiki nadzora zavarovalnih skupin in finančnih konglomeratov, vključno izkušnje na snovi obeh tovrstnih direktiv iz leta 1998 in 2002. Pri tem je enako pomembna uporaba notranjih modelov ocenjevanja tveganj v finančnih skupinah, način sprejemanja odločitev pri materinski družbi, primerna delitev odgovornosti med različnimi nadzorniki, ocena pravil za porazdelitev kapitala itd..

V okviru CEIOPS delujejo še naslednji stalni odbori oziroma skupine:

- skupina za zavarovalne skupine in medsektorske aktivnosti;
- skupina za pokojninska zavarovanja,
- skupina za finančno stabilnost oziroma makroekonomske vidike zavarovalništva,
- skupina za proučevanje nadzora zavarovalnih skupin,
- skupina za vprašanja zavarovalnih posrednikov.

Predstavniki Agencije sodelujejo v vseh strokovnih ter dveh stalnih skupinah ter so se v letu 2004 udeležili devetih sestankov, ki so potekali v Rimu, Londonu, Bonnu, Stockholmu in Budimpešti.

3.5. Ostalo delo Agencije za zavarovalni nadzor

Zaposleni Agencije so se v letu 2004 udeležili številnih delovnih sestankov, seminarjev, strokovnih posvetov in konferenc, kjer so na mnogih omenjenih posvetih tudi aktivno sodelovali z referati in sicer na mednarodni konferenci o investiranju v BIH, na mednarodnem seminarju zavarovalnih nadzornikov (IAIS Central and Eastern European Regional Seminar) v Budimpešti ter s tremi referati na enajstih dnevih slovenskega zavarovalništva v Portorožu.

Pomembnejši seminarji in delavnice, ki so se jih zaposleni udeležili v letu 2004 so še seminar o nadzoru finančnih konglomeratov v Baslu, Šesto srečanje mednarodnega aktuarskega društva v Dubrovniku, Konferenca računovodij na Otočcu, Dnevi slovenskih pravnikov ter Dnevi slovenske uprave v Portorožu, letna konferenca Mednarodnega združenja zavarovalnih nadzornikov (International Association of Insurance Supervisors – IAIS), Dnevi upravnega prava v Kranjski Gori ter sodelovanje na Sedmem ekonomskem forumu Srednjeevropske pobude (Central European Initiative – CEI) v Portorožu.